

DUHOVNI PASTIR.

Izhaja vsak mesec. — Velja 8 K na leto.

XXIV. letnik.

V Ljubljani, februar 1907.

II. zvezek.

Praznik darovanja Gospodovega ali Svečnica.

1. Prava in neprava luč.

Luč v razsvetljenje nevernikom in v
čast Izraelu svojemu ljudstvu.

Luk. 2, 32.

Svečnica, praznik luči, je danes. Po naredbi sv. Cerkve se blagoslavlja ta dan luči, oziroma cerkvene sveče; nosimo jih v posebni procesiji ter vmes pojemo besede starčka Simeona iz današnjega evangelija: *Luč v razsvetljenje nevernikom in v čast Izraelu svojemu ljudstvu*. Tudi vi imate v roki blagoslovljene sveče, da jih prižgete pri sv. maši.

Primerno je današnjemu prazniku, da se ozremo na luč, in sicer najprej na pravo luč, potem pa pogledamo, kakšna je neprava luč. Obojno luč si oglejmo v naravnem in nadnaravnem pomenu.

Govorim v čast Jezusu in Mariji, katerima v počeščenje je postavljen današnji praznik.

a) Kaj je luč? Kaj je luč v naravnem pomenu? Nihče ne more prav določno povedati, kaj je luč; to je skrivnost. Reči smemo, da je luč bolj neka moč kakor tvarina. Gotovo pa je to, da je bila luč med vsemi božjimi stvarmi prva in najpotrebnejša, da se je mogla razložiti tista prvotna zmes vsega stvarstva. Prve

vrste sv. pisma nam to tako-le povedó: „V začetku je Bog vstvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna, in tema je bila nad brezdnom in duh božji se je razprostiral nad vodami. In Bog je rekel: Bodi svetloba! In bila je svetloba. In Bog je videl svetlobo, da je bila dobra; in je ločil svetlobo od teme.“ (1. Mojz. 1, 1—4.) Ko bi Bog ne bil vstvaril svetlobe, bi svetá za nas takorekoč ne bilo in nas ne za svet, ker bi ga ne mogli zaznati z očmi, ampak le z negotovim tipanjem, nezmožni se prosto pregibati. Svetloba, luč je posredovavka med nami in med svetom okrog in okrog nas, svetloba nas šele popolnoma postavi na svet. Z lučjo je združena gorkota, brez katere ni življenja. Zato nam luč tako dobro dene ter naše srce razveseli, kakor nasproti tema provzročuje strah in otožnost.

1. N a r a v n o luč je Stvarnik navezal na solnce, na luno in zvezde, da nam razsvetljujejo dan in noč. — Prava naravna luč pa je p o d o b a B o g a s a m e g a. *Bog je svetloba in nobene teme ni v njem*, pravi sv. Janez. (1. 1, 5.) Psalmist pa nam pové, da je opasan z lučjo kakor z oblačilom (103, 2) in apostol ga nam opisuje, da *prebiva v nedosegljivi svetlobi*. (1. Tim. 6, 16.)

Ker pa je človekov duh vstvarjen p o b o ž j i p o d o b i in podobnosti, zato je tudi soroden z lučjo, in prav bi imenovali naše spoznanje luč pameti, katere naloga je, Boga tukaj na zemlji v njegovih stvareh spoznavati, na onem svetu pa ga gledati v njegovi slavi in časti. Tak je prehod iz naravne v nadnaravno svetlobo.

2. Poglejmo sedaj pravo n a d n a r a v n o luč. Kakor je vir naravne luči Bog - Stvarnik, tako je vir nadnaravne luči Bog - Odrešenik. Sveta katoliška Cerkev pravi v svoji veroizpovedi, da je *Bog od Boga, luč od luči*. Apostol ga imenuje *svetlobo časti, in podobo bitja njegovega*. (Hebr. 1, 3.) Sveti apostol Janez piše o njem: „Bila je prava luč, katera razsvetli vsakega človeka, kateri pride na ta svet.“ (1, 9.) In Gospod Jezus Kristus pravi sam o sebi: *Jaz sem luč sveta*. (Jn. 8, 12.) In nanj kažejo v današnjem evangeliju besede Simeonove: *Luč v razsvetljenje* . . . Nanj se ozirajo prerokbe stare zaveze, kakor svetli pasovi na daljnem obzorju, ki se čedalje bolj spreminjajo v jutranjo zarjo, dokler on sam, *solnce pravice*, ne vzide, da prežene temo s svetá ter ga napolni s svojo vse prodirno svetlobo. In tista zarja, ki je naznanjala njegov prihod, kdo je bila ta? Bila je njegova deviška Mati Marija, katere presladko ime po-

meni razsvetljeno in razsvetljevavko ter jo sv. Cerkev imenuje *morsko zvezdo in zgodnjo danico*.

Kakor pa je jutranja zarja tesno združena s solncem, tako se je tudi prvo razodetje Jezusovo izkazovalo po Mariji. Angel v nebeški svetlobi je naznanil pastirjem pri Betlehému rojstvo Zveličarjevo, toda Marija je bila, ki je Zveličarja pastirjem pokazala. Svetla zvezda je oznanjala rojstvo novega judovskega kralja na Jutrovem, toda Marija je bila, ki ga je pokazala trem modrim. Sv. Duh je Simeonu in Ani navdahnul misel, da je sedajle Zveličar svetá v templju, toda Marija ga te tema pobožnima človekoma danes pokazala in podala v templju.

Ko se je nebeška luč Jezus Kristus pozneje razodevala in samo sebe podarila judom in nevernikom, tedaj je to razodetje posredovala Marija, Mati njegova in ponižna dekla Gospodova, ki ga je pokorno darovala nebeškemu Očetu ne le danes v templju, ampak tudi na gori Kalvariji, da bi bil odrešen ves človeški rod. Ona, nevesta sv. Duha, je s svojo molitvijo tudi izprosila celi Cerkvi na binkoštni praznik luč sv. Duha, ki izhaja od Očeta in Sina in ki s svojo milostjo sveti našim dušam ter ogreva naša srca za božjo ljubezen; prihod sv. Duha se imenuje drugo stvarjenje.

Prava luč v naravi torej kaj lepo kaže na pravo nadnaravno luč nove zaveze Jezusa Kristusa in njegovo sv. vero, pa na njegovo božjo Mater Marijo in na milost sv. Duha.

Pravo luč svetá Kristusa je oznanoval n. pr. sv. Valentin v ječi sodniku Asteriju in ga tudi z vso njegovo družino pridobil za nadnaravne resnice sv. vere Jezusove.

b) Je pa v naravi tudi še neka nepravá, brljava luč, podobna goljufni veši.

Bilo je v jeseni. Neki mladenič je bil celi dan v oddaljenem gozdu, da bi napravil kaj drv za zimo. Ko se začne mračiti, se obrne proti domu. Pot ga pelje skozi gosto grmovje čez globoko dolino. V temi pa zajde, da ne ve ne naprej, ne nazaj. Kar se mu v daljavi zalesketa lepa lučica. Obrne se naravnost proti nji trdno se nadejaje, da pride do kake hiše. A dalje ko gré, bolj zaide; slednjič zabrede celo v mlako in v blato do kolen. Ne upa si naprej, vrniti se mora nazaj. Luč pa mu še vedno svetlika in se sem ter tje premika, česar poprej niti opazil ni. Sedaj spozna, da ga ta luč ne pripelje k nobeni hiši, ker to je goljufna veša. Šele luna in zvezde, prikazavše se izza oblakov, mu pokažejo pravo pot proti domu. Tista luč so bili le gorljivi plini, iz močvirja se dvigajoči.

Taki nepravi luči, takim močvirnim vešam so podobne zapeljive veše v duhovnem oziru. Pred takimi vešami je svaril Gospod Jezus Kristus kazaje na farizeje in saduceje rekoč: *Varujte se lažnjivih prerokov, kateri pridejo k vam v ovčjih oblačilih; znotraj pa so zgrabljivi volkovi!* (Mat. 7, 15.) In spet je pred takimi povzdignil svoj svarivni glas rekoč: „Glejte, da vas kdo ne zapelje! Veliko jih bo namreč prišlo v mojem imenu, ki poreko: „Jaz sem Kristus, in jih bodo veliko zapeljali.“ (Mat. 24, 4, 5.) Napovedal jih je tudi tako-le: „Takrat, ako vam kdo poreče: Glejte! tukaj je Kristus ali tam, ne verjemite. Zakaj vstali bodo krivi Kristusi in krivi preroki.“ (Mat. 24, 23.) Če je Jezus Kristus prava luč v razsvetljenje pravega pota v nebesa, so krivi Kristusi tiste veše, ki zapeljujejo s pravega pota v grešno mlako, na nevarno stezo časne in večne nesreče. Tako so svarili tudi apostoli Gospodovi svoje vernike: Sv. Peter, sveti Pavel, sv. evangelist Janez in sv. Juda Tadej v svojih listih.

Kaj menite, ljubi kristjani, katera pa je bila prva taka zapeljiva in goljufna veša? No, saj veste: lažnjiva kača v raju, satan, ki se je drznil celo Boga postaviti na laž ter obetal Adamu in Evi, da „se jima bodo oči odprle in bosta kakor bogova, in spoznala dobro in hudo.“ (1. Mojz. 3, 5.) V stari in novi zavezi so se potem prikazovale take veše, krivi preroki, ki so bogoljubne ljudi begali z nauki, na videz lepimi, a Bogu in njegovemu sinu Jezusu Kristusu naravnost nasprotnimi, z nauki, prikupljivimi za zemeljsko življenje, a pogubnimi za večnost. Bili so v vseh krščanskih stoletjih krivoverci, razkolniki in raznovrstni laškoživci, ki so bili in so vsi prevzeti trojnega poželenja, razodevajočega se v nečistosti, lakomnosti in napuhu življenja. Sami brez prave vere in krščanske ljubezni hočejo še druge zapeljati v nevero in pohujšljivo življenje. Poslužujejo se sladkih besedi, katere po izreku apostolovem „žgačejo ušesa“ (II. Tim. 4, 3), poslužujejo se časopisja in zabavnih knjižic, poslužujejo delavnic in krčem, zbornic in shodov, ustanavljajo taka bralna in zabavna društva, da ljudi bolj begajo vsiljevaje jim svojo prosvetljenost, kakor imenujejo modrost in učenost svojih brljavih leščerb.

Nekaj treba tu posebno poudariti. Ako katoliški mašnik oznanjuje nauke sv. evangelija, mu nočejo vsi verjeti. Ako pa kak hudobnež ali kak človek, ki je že zdavnaj skregan z Bogom in svojo vestjo, drzno govori ali piše o sv. veri, o katoliški Cerkvi, o papežu, o škofu, o katoliški duhovščini, govori ali piše, pravim,

po svojem spačenem srcu pa površnem znanju in pobravši to, kar je najslabšega videl na hudobnih ljudeh, tega poslušajo ali berejo mnogi ljudje kakor apostola in bolj pazno, kakor tisti judje, katerim je sv. Peter pridigoval binkoštni praznik.

Tu nastopi ena taka veša in pravi: „Človeška duša ni neumrjoča, človek pogine, kakor žival, saj smo vsi iz opice.“ Nato se oglasi druga rekoč: „K spovedi iti je že dosti enkrat na leto.“ Tam že tretja: „Da grem le k maši v nedeljo, je dovolj, pridige in krščanskega nauka mi ni treba.“ Četrta: „Duhovniki, posebno misijonarji, preostro pridigujejo o nečistosti, o pijančevanju, o peklu.“ Peta: „Da je človek le pošten, pa je dobro, za Cerkev se mu ni treba dosti brigati.“ In tako bi vam jih lahko še več naštel. Omenim pa iz novejšega časa samo še tistih, kateri vpijejo, da mora biti zakon razdružljiv in da krščanski nauk mora iz šol venkaj. Zoper te navedem danes kratko le izrek svetega Pavla: *Modre so se imenovali, in so bili neumni* (Rim. 1, 22) in psalmistov: *Tvoja beseda je svetilo mojim nogam, in luč mojim stezam.* (118, 105.)

Mi, dragi kristjani, se držimo stalno in edino le njega, ki je prava luč našim dušam tukaj na zemlji, Gospoda Jezusa Kristusa! Kakor bi bilo v naravi vse mrtvo brez luči, tako je tudi brez Jezusa vse mrtvo v naših dušah. Njega se zvesto držimo, ki je rekel: *Kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja.* (Jan. 8, 12.) Za njim stanovitno hodimo, kateri ima biti tudi naša večna luč tam v nebeškem Jeruzalemu, katero mesto po besedah sv. Janeza „ne potrebuje ne solnca, ne lune, da bi svetila v njem; zakaj veličastvo božje ga razsvetljuje, in njegovo svetilo je Jagnje.“ In spet govori sv. Janez v skr. raz. (22, 5): „In noči ne bo več; in ne bodo potrebovali ne svetlobe svetila, ne svetlobe solnca, ker jih bo Gospod Bog razsvetljeval, in bodo kraljevali vekomaj.“ In da bi to večno luč, katero tolikokrat voščimo svojim rajnim, tudi zares gledali, nas opominja sv. Cerkev v današnji molitvi rekoč: „Okleni se Marije, ki je vrata nebeška!“ Priporočujmo se torej vsak dan posredovavki te nebeške luči, Devici in Materi Mariji, da ona za nas prosi pri svojem Sinu Jezusu Kristusu, naj bi nas najobilnejše razsvetljevala in ogrevala njegova milost sedaj in ob naši smrtni uri! Amen.

Val. Bernik.

2. Česa nas spominja Simeonovo hrepenenje po smrti.

Zdaj, Gospod, pusti svojega hlapca po svoji besedi v miru.

Luk. 2, 29.

Glejmo pobožnega starčka v jeruzalemskem tempelju, kako drži najljubeznivejše dete, kar jih je bilo kdaj na svetu, v svojih rokah in ga pritiska v svetem veselju na svoje srce. Zdaj so izpolnjene njegove želje, zdaj utešeno njegovo hrepenenje in zato zakliče, kakor nekdanj oče Jakob, ko je svojega, že dolgo kot mrtvega objokovanega sina Jožefa objel: *Zdaj, o Gospod, rad umrjem, ker sem videl tvoje obličje. — Zdaj, o Gospod, pusti svojega hlapca v miru ločiti se; zakaj moje oči so videle Zveličarja sveta!* — Predragi, ali tudi od nas kdo tako hrepeni po smrti kot Simeon? Ali ne bi marsikoga groza izpreletela, če bi se prikazal danes kak angel in resnobno zaklical: „Kmalu, kmalu boš umrl!“ In res je tako; kmalu bo prišla naša začnja ura; zvonovi bodo zapeli in nad našim truplom se bo zagrnil črni grob. — Premišljujmo torej danes na kratko te dve resnici:

1. Kmalu, prav kmalu bomo umrli, a
2. Malo jih je, ki to verjamejo.

1. 1. Sv. pismo govori večkrat o smrti, a nikjer ne pravi, da je človeško življenje dolgo. To nam govore 1.) podobe, s katerimi primerja človeško življenje. In primerja se človeško življenje travi na polju, ki komaj ozeleni, pa že pade pod kosčevo koso (Sir. 14, 18), tam cvetlici, ki se je razcvetela ob jutranji zarji, a zvečer že ovenela na tleh leži (Job. 14, 2); tu se primerja senci, ki izgine v trenutku brez sledu (Job. 8, 9), tam zopet megli, ki so jo popili žarki vzhajajočega solnca. (Jak. 4, 15.) Vse te podobe nam govore, da bo kmalu konec človeškega življenja. A sv. knjiga nam ne govori v podobah, marveč tudi s čisto določnimi besedami: *Človek živi malo časa* (Job. 15, 1) in: *Kratki so dnevi človekovi* (Job. 15, 5.) Dalje: *Pomisli, da smrt odlaša — postava tega sveta namreč je — umreti.* — Tudi Zveličar govori večkrat o smrti in ne obljublja nobenega gotovega dne, nobene gotove ure in opominja, naj bomo vedno pripravljeni na smrt, ker utegne vsak trenotek biti tudi naš zadnji.

2. Smrt žanje neprenehoma. Brez miru in počitka hodi po zemlji in potrka zdaj na dragocena vrata kraljeve palače, zdaj na lesene duri borne kočee; preišče in najde najbolj skrite doline, najsamotnejši dom. Kjerkoli bivajo ljudje, tam biva tudi smrt med njimi in spremlja zdaj tega zdaj onega v večnost. To nam priča pogosto zvonjenje, to pogostni pogrebi, to zopet novi grobi na pokopališču. Tudi v tem letu bo še marsikrat zvonilo, marsikak grob bodo še izkopali, pogrebci bodo imeli še svoje opravilo in marsikako ime se bo izbrisalo iz knjige živih in vpisalo v knjigo mrtvih; smrt bo stopila zdaj v to, zdaj v ono hišo in zasadila ostro puščico zdaj v to, zdaj v ono srce, ne glede na to, bo li človek mlad ali star, reven ali bogat, zdrav ali bolan.

Toda recimo, da ti je odločenih še veliko let, da boš dosegel visoko starost; recimo, da boš čakal, kako bo 80-krat spomladi zemlja obzelenela, in da bodo vsi, ki živijo zdaj s teboj, legli pred teboj v hladni grob, recimo to, a vendar smrt ni daleč, zakaj tudi

3. najdaljše človeško življenje hitro mine. Voda ne teče tako hitro po ravnini, ptica ne leti tako hitro po zraku, kakor hiti naglo naše življenje. Dan izpodriva dan, teden se vrsti za tednom, leto za letom. Mladost mine hitro, da ne vemo kdaj, in pride starost in človek komaj verjame, da so se leta že tako namnožila. Če gleda starec nazaj, se mu zdi vse življenje le kratke sanje, skoro trenotek. In če ga primerjamo večnosti, tudi najdaljšega življenja še trenotek ne smemo imenovati; to je kakor kaplja vode proti neizmernemu morju, pesek proti gori in mal prašek proti zemeljski krogli. „Kakor kaplja vode iz morja, kakor zrnice peska so njegova mala leta proti večnosti“, pravi modri Sirah. Če se torej naše življenje tako hitro skadi, da ga v primeri z večnostjo še trenotek ne moremo imenovati, ali ni potem res, da se bo kmalu stekla ura našega življenja, da bomo kmalu legli na smrtno posteljo in na mrtvaški oder? Ali, ali malo jih je, ki to verjamejo.

II. Sv. Avguštin pravi: „Vsi vemo, da bo smrt enkrat prišla; ali noben ali skoro noben se ne meni zanjo.“ Vsakdanja izkušnja nam potrjuje izrek tega velikega cerkvenega učenika. Večina ljudi si to misel zna brž izbiti iz glave, drugi pa se tolažijo, da je smrt še daleč od nas. Sem se prištevajo:

1. Skoro vsa mladina. Mlad človek misli najmanj na smrt. Če tudi stoje v sv. pismu besede: „Ne hvali se zavoljo jutrišnjega dneva, ker ne veš, kaj prihodnji dan seboj prinese“, (Preg. 27, 1) in „danes se vzdiguje, jutri pa se ne bo našel, ker vrnil se je

v svojo prst in njegov spomin je izginil" (Mak. 2, 63). Četudi vidi mlad človek, da smrt vedno okoli njega kosi in da pade pod koso tudi krepak mladenič, zdrava deklica, zase ne verjame, da je mogoča hitra smrt in si obeta dolgo prihodnjost. — Ravnotako pa misli

2. tudi mnogo starih ljudi. Le glejmo ga sivega starčka! Že se je nagnilo solnce njegovega življenja proti zatonu, že je večina tistih, ki jih je poznal v svoji mladosti, odšla v večnost, že mu je oslabelo oko, uho, hoja je negotova in gotovo ni daleč od groba. Vsi, ki ga poznajo, pravijo, da ne more biti dolgo, da bodo prihodnjo spomlad pognale rože na njegovem grobu, le on še ne misli na smrt; in če mu boš dejal, da bo treba umreti, ti bo navidez prikimal, a verjel ti ne bo. In koliko je takih priletnih, ki mislijo, da je drevo, iz katerega bodo vrezali kdaj deske za njih rakev, šele dobro ozelenelo! Enako pa misli

3. tudi večina že za smrt bolnih ljudi. Marsikak bolnik leži težko bolan; zdravniki so obupali nad njim, sorodniki pričakujejo, kdaj bo zazvonilo, vsa občina govori o tem, pripravljajo se že za pogreb, le ubogi bolnik noče spoznati nevarnosti, se tolaži, da bo še ozdravel in premišlja, kaj bo treba prenoviti v hiši, popraviti v hlevu, na polju, kako bo čez 10 let vse urejeno itd.

Konec pride, pride konec, pravi prerok Ecehiel (7, 6) in kmalu pride, kakor nam potrjuje sv. pismo in vsakdanja izkušnja. In mi, ki vemo, da s koncem zemeljskega življenja še ne bo vsega konec, marveč pride še večnost, ki bo taka, kakršni bomo odšli iz tega sveta, bi morali pač večkrat dvigniti na kvišku svoje oči, svoje srce, in misliti večkrat na to, da je — kakor pravi sv. pismo — le en korak med nami in grobom, zakaj le tako smemo upati, da bomo mogli pozdraviti smrtnega angela z besedami Simeonovimi: *Zdaj, o Gospod, pusti, da se loči tvoj hlapec v miru. Amen.*

† Ant. Lombár.

Druga predpepelnična nedelja.

1. Starši sejavci božje besede.

Sejavec je šel sejati svoje seme.

Luk. 8, 5.

Sejavec v današnjem evangeliju je Sin božji, saj sam pravi, da je njegovo seme b e s e d a b o ž j a. Tri leta je sejal to svoje nebeško seme v srca človeška, potem pa je šel nazaj v nebesa,

toda na zemlji je ustanovil bogato žitnico svojega nebeškega semena v sv. katoliški Cerkvi in je postavil sejavce: svojega namestnika sv. Petra in apostole in njihove naslednike, ki naj sejejo besedo njegovo po vsi širni zemlji do konca časov, ko jim je govoril: *Torej pojdite in učite vse narode . . . Učite jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal.* Pa ne samo ti so dolžni sejati seme božje besede, temveč vsak kristjan, kjer in kadar se mu ponudi prilika, naj bode sejavec božje besede, saj nam tudi v tem velja beseda Gospodova: *Zgled namreč sem vam dal, da ravno tako, kakor sem jaz vam storil, tudi vi storite.* Posebno dolžnost razen duhovnikov pa imajo krščanski stariši, da sejejo besedo božjo na njivo svojih otrok in ravno staršem hočem danes sejati nauke božje, kako naj opravljajo to prevažno službo. — Ti pa, o božji sejavec, dodeli, da se jim ti nauki usadé tako globoko v srce, da jih tice ne pozabljejo, da jih trnje ne zaduši, pri zadostni vlagi v dobrem srcu stoteren sad obrodé za nje in njihove družine!

Zdi se mi, da je naš Zveličar povedal današnjo evangeljsko priliko v tolažbo sejavcem božje besede. Povedati nam je namreč hotel, da ni sejavec kriv, ako seme njegove besede ne donese zaželenega sadu, temveč, da so poslušavci sami vzrok, ako dobro seme božjega nauka ne rodi dobrega sadu. Da bi nam vzel vso žalost iz srca, je dopustil celo naš dobri Učenik, da je njegova beseda in njegov nebeški nauk celo enemu izmed onih, katerim je bilo dano vedeti skrivnosti nebeškega kraljestva, padel na skalo, da je še celo eden izmed onih, ki jih je Gospod posebej poklical vkljub temu, da je bil vedno pri Jezusu, da je apostol Juda Iškarijot postal „sin pogubljenja“. To je dopustil naš Gospod v tolažbo vestnim sejavcem božje besede, da strahu ne strepetamo, ko vidimo, da vse naše besede nič ne pomagajo, in da se nam izročeni vkljub vsem našim prošnjam in opominom ne varujejo greha ali se ne vrnejo od svojih grešnih potov.

Vendar pa ne smemo biti kar brez skrbi in misliti, da smo že vse storili, kar smo bili dolžni storiti, ako smo mi učili nauke božje, ako smo govorili in opominjali. To še ni dovolj. Mi moramo biti sejavci. Kajne, sejavec, pameten sejavec pa gleda, kam seje svoje seme, odbira dobro, pripravno zemljo, izbira pravi čas, on pazi na svojo setev, zavaruje jo pred škodljivci, pleve, okopava, zaliva, kakor je že setev, po njeni potrebi.

Od pametnega sejavca se nam je učiti nam duhovnikom in vam predragi starši, da bo naša setev božjih nauk res sad obrodila. Poskusite vsejati najzlahtnejše seme v neobdelano zemljo in pustite potem vse v miru, boste videli, kako žalosten bo pogled na vašo setev ob času žetve. Da je treba na setev paziti in skrbeti zanjo, nam naš božji Učenik v drugih prilikah dovolj jasno naznanja.

Saj nam govori o vinogradniku, ki hodi ogledovat figovo drevo, ga okopava in mu gnoji. Zopet na drugem kraju slišimo njegove besede o dobrem pastirju, ki pusti devetindevetdeset ovac v puščavi in gre za eno, ki se je izgubila. Torej vinogradniku ni dovolj, da je vsadil drevo, temveč še dalje skrbi za njega, dobri pastir ne žene ovce samo na dobro pašo, temveč jo kliče, ako se oddaljuje, gre zanjo in jo išče, ko se je izgubila, dene jo na svoje rame, ko jo je našel, in jo nese nazaj k svoji čredi.

Poglejmo tedaj sejavca pri njegovem delu in učimo se od njega, da ga bomo mogli posnemati v naši duhovni setvi.

Zemljo nam je vstvaril Bog in nam jo je dal, da jo obdelujemo. Toda zemlja ni povsod enaka. Ta in oni sejavec se mora mnogo bolj truditi kot drugi, vendar je pa Bog že tako odredil, da se vsak preživi, in je morda kmet na slabejši zemlji bolj srečen in zadovoljen, kot oni, katerega obdelovanje ne stane toliko truda.

Tudi tvoje duhovno polje, tvoje otroke ti je dal Bog. Tudi ti nisi vsi enaki, nekateri so bolj umni kot drugi, nekateri krotkejši, drugi bolj živi, nekateri ubogljivi, drugi uporni, da, skoro dva nista enaka. Vendar pa ti jih je Bog odločil take, da si z njimi lahko dosežeš veselje in zadovoljnost na svetu in po smrti večno življenje, ako boš skrbno sejal seme božjih nauk v njihova srca in to setev skrbno varoval.

Poljedelec ima svojo setev rad blizu svojega doma, da jo večkrat vidi, da jo lažje brani pred škodljivci in skrbi za njeno rast. — Tako imajo dobri starši otroke radi vedno pred očmi, da čujejo nad njimi in odvrnejo takoj vsako nevarnost za njihovo dušo in telo. Kolikokrat slišimo o naših pobožnih prednikih, da so hodili ob nedeljah in praznikih po opravljeni službi božji z rožnim vencem v roki gledat po poljih svoje setve. Tako naj tudi starši vsak dan, posebno pa ob dnevih Gospodovih, pazijo na svojo duhovno setev, na svoje otroke. Saj

imamo žalostno skušnjo, da se ravno one dni, ki bi imeli biti posvečeni Bogu, najbolj služi hudobnemu duhu in se mladine največ pokvari ob nedeljah in praznikih. Torej pri domu, pred očmi je treba imeti svoje otroke.

Kaj nerad seje moder sejavec svoje seme na njivo ob gozdu, kjer je bivališče vsakovrstnih sovražnikov setve. Tudi ob potu, kjer prehajajo ljudje in se goni živina, ne seje drugače, ako mora. Da pa si vendar setev ohrani, jo skrben sejavec varno o g r a d i in tako zavaruje zoper poškodbo. — Tudi vi starši ne puščajte svojih otrok v odročne, samotne in nevarne kraje, razen dobro zavarovane, v družbi zanesljivega tovariša ali tovarišice. Ona mladina, ki je mnogo na potih, je malokdaj dobra. Ona je setev ob potu: ta jo pohodi, drugi povozi, pride celo vsakovrstna živina in jo tuintam pomuli in potrga. Nevarno je puščati mladino na pota, pa naj si bo v semenj, na žeganje ali tudi na božjo pot. Navadno se bo na takih poteptala tvoja setev v srcih tvojih otrok. Zato pa takih potov ne dovoljuj svojim otrokom, razen, ako jim daš spremljevalca ali spremljevalko tako zanesljivega kakor samega angela Rafaela.

Sejavec mora pa tudi sejati p r a v i č a s, ako hoče dočakati dobre, bogate žetve. Ako bi kdo sejal najboljše seme prepozno, kaj bi mu pomagalo njegovo sejanje? kaj ves njegov trud? Vse bi bilo zastonj. Trud in seme je zavrženo. — Tudi mladina se mora poučevati v pravem času. Bolje zgodaj kakor prepozno. Mlado drevesce se dá upogniti, staro se ti prelomi. Mnogi zamude pravi čas setve s praznim izgovorom, češ otrok še ne razume. Glej, kdaj pa seje kmet najplemenitejše svoje seme, zrnje pšenično! Že jeseni, ko ne pričakuje več tisto leto sadu, seje tako zgodaj, da bi neizkušenec menil, da je vse seme zavrženo. In vendar ni zavrženo, ampak setev se že jeseni toliko okrepi, da pod belo sneženo odejo varno prezimuje in potem lahko kljubuje ostrim spomladanskim sapam. Vidiš, tako je treba tudi otročička učiti in na vse dobro navajati takoj, ko se jame zavedati, da se bo že v nežni mladosti toliko utrdil v dobrem, da se bo mogel hudemu staviti v bran, ko pride v leta razsodnosti, ko bo minula doba otroške nedolžnosti. Takrat je ura sejanja, ko je dete tako sprejemljivo za vse lepe in blage nauke, ko še tako rado in zaupno moli, tako z veseljem in rado hodi v cerkev k službi božji.

Toda taka mlada setev ima vedno svoje sovražnike, če jo imaš še tako na varnem. Vsakovrstni ptiči in ptice, domači in gozdni, dnevni in ponočni, preže na seme. — Domači ptiči in ptice, da, bratje in sestre med seboj, starejši mlajšim pobero seme božje besede iz njih src in jih zapeljujejo v greh. Kakor je ubil Kajn svojega mlajšega brata, tako ubije mnogokrat starejši brat, starejša sestra dušo mlajšega brata, mlajše sestre. Da, ljubi starši, treba je včasih, da varujete svoje otroke pred svojimi otroci. Posebno pa jih je varovati pred tujo tovarišijo. Sejavec napravi strašilo na svojo njivo, da odganja požrešne ptice. Tako strašilo moraš biti ti v svoji družini, strašilo, ki dela hrup, strašilo, ki maha okrog sebe. Tako moraš ti z jezikom, in če ni drugače, tudi z rokami odganjati nadležne in pregrešne vasovalce od svoje hiše, posebno pa pazi na ptiče — ponočnjake, da ne bodo obletavali voglov in oken tvoje hiše, da ne pobero dobrega semena in ne zasejejo plevela, ljulike v tvojo družino. Znano je dovolj, da niso dobri otroci v onih hišah, kjer se vedno zbirajo tovarišije, in nespameten sejavec je tak oče ali taka mati, ki take ljudi vabi pod svojo streho, mesto da bi jih odganjali. Ako so starši malovredni, potem veljajo pač o njihovi hiši besede sv. pisma v prenešenem pomenu: „Kjerkoli je namreč mrtvo truplo, ondaj se bodo zbirali orli.“ Da, kjer začutijo taki ptiči — krokarji, da sta gospodar in gospodinja posvetna in pregrešna, ondaj se najrajši zbira pokvarjena mladina, in dobrih sadov pač ni pričakovati v taki družini.

Pa ne samo zunanje sovražnike ima taka mlada setev, temveč tudi notranjih se ne manjka, ki jo hočejo uničiti. Saj je zemlja že sama prekleta od Boga. „Trnje in osat ti bo rodila“, zagrozil je Gospod že prvemu človeku v raju. Ali pa ni tudi človeško srce podvrženo temu prokletstvu? Ali se nam ni po prvem grehu naših staršev vzbudilo hudo nagnjenje v našem mesu? In glejte ravno to hudo nagnjenje je krivo, da tako nerado uspeva v človeku seme božjega nauka. — K osatu zemlje se pridruži pa kaj rad še vsakovrsten mrčes, ki skuša že v korinini končati mlado setev. — Strasti so ta golazen, ki hočejo dobro seme božje besede zatreti v človeškem srcu. — Pleve se morajo poruvati, da ne zadušé setve, mrčes pokončavati, da ne ugonobi plemenite rastline. Hudo nagnjenje se mora v srcu otroku zatirati in vse iz tega nagnjenja izvirajoče napake se naj sproti izrujejo iz srca. Kolikor prej, kolikor pogosteje se napake zati-

rajo, toliko lažje se odpravijo in toliko manj škodujejo setvi božji. Zatorej precej, ko opaziš pri otroku kak pogrešek, takoj ga opomni, pri priči posvari. S tem boš preprečil, da se plevel ne razpase in mlade setve ne uduši. Pošiljaj pa svojega otroka pogosto k spovedi, da ondi s korenino izruje zopet in zopet poganjajočo slabo zel in dobi v sv. obhajilu novo moč za krepko rast, kruh življenja, in poživi božjo setev s krvjo Odrešenikovo. Brez pogostne spovedi in sv. obhajila tvoja setev v srcu tvojih otrok ne bo mogla roditi sadu. Črva, ki gloje ob koreninah dobre setve, more končati le kruh nebeški. „Resnično, resnično vam povem, ako ne boste jedli mesa Sina človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“

Vendar tudi vsa tvoja skrb je brezuspešna brez pomoči iz nebes, kakor po resnici pravi Slomšek: „Prazno je delo brez žegna z nebes.“ In ravno tako piše sv. apostol Pavel: *Nič ni, kateri sadi, in nič, kateri priliva, ampak Bog je, ki rast daje.* Kaj bi pomagalo vse sejavčevo delo, ako bi ne bilo svetlobe in gorkote od zgoraj in dežja izpod neba; tako je tudi vse vaše prizadevanje, krščanski starši, brezuspešno, ako ni razsvetljenja in milosti in blagoslova od zgoraj, od Očeta luči. Zato naj pa starši mnogo molijo za svoje otroke, vsak dan doma, posebno pa naj jih v cerkvi vselej in vsacega posebej priporočajo Jezusu, prijatelju otročičev, in Mariji, pomočnici kristjanov. Sv. Avguštin pravi: „Ne govori samo z otroci o Bogu, temuč tudi z Bogom o otrocih“ t. j. moli zanje. Obenem naj se pa doma skrbno varujejo kletve, ki je kot pogubonosna toča za mlado nežno zelenje, varujejo naj, da se ne bo čulo v njihovih družinah nespodobno in pregrešno govorjenje, ki je kot smodeča slana za mlada srca vaših otrok.

Pe ne samo varovati svojo družino slabega govorjenja, temuč treba je tudi, da se v tvojo hišo ne vtepejo slabe knjige in časopisi, katerih dandanašnji kar mrgoli po deželi. Vse to berilo je strupena sapa za tvojo nedolžno mladino. Skrbi pa za dobre časopise in dobre knjige v svoji hiši. Za male denarje dobiš dober krščanski časopis za par kronic, ti pošlje vsako leto *Družba sv. Mohorja šestero knjig*, katere se smejo brez skrbi prebirati pod tvojo streho.

Glej s tem boš blažil svojim otrokom njihovo srce in bi-stril um, s tem jim boš pripravil v domači hiši prijetno zabavo, da je ne bodo iskali po drugih, morda zelo nevarnih krajih.

Pomisli, koliko izdaš denarja za svojo družino, koliko za telesno jed, pijačo, koliko za obleko, morda še nepotrebno, za dušne in srčne potrebščine svojih otrok bi se ti pa par kronic škoda zdelo, ki niso v nikaki primeri z drugimi izdatki. Glej, koliko izdaš za telo, ki je takorekoč pleve na tvoji setvi, za dušo pa in za srce, ki je zlato zrnje, ti je pa vsak krajcar preveč.

Tako posnemajte, predragi starši, sejavca in dosegli boste lepe sadove. Ako se vam pa kdaj tudi ponesreči, kakor se tudi sejavcu dostikrat, tedaj pa nikar ne obupajte, temuč iznova zopet začnite, saj tudi sejavec ne opusti svoje njive, ako mu enkrat ali drugokrat ne obrodi, temuč loti se je z najboljšim upanjem zopet in zopet.

Saj pa tudi ne boste prejeli v nebesih plačila po svojih uspehih, temuč po svojem trudu. Spominjajte se v svojih težavah z otroci veselih in tolažilnih besed sv. pisma: „Kateri sejejo s solzami, žanjejo z veseljem. Hodijo in jokajo, kateri svoje seme sejejo; prihajajo pa z veseljem ter nesejo svoje snope.“
Amen. Ferd. Gregorec.

2. Nevarne ptice.

In ptice neba so seme pozobale.

Luk. 8, 5.

A. 1. Kmet je pač velik revež: orje, koplje, sadi, seje — nazadnje še nima kaj žeti, malo namlati, tako da si komaj seme povrne, ker različne so uime vinograda, nesreče na njivah, škoda na vrtovih in na travnikih. Zdaj pozebejo vinogradi, voda poplavi travnike, toča potolče pšenico na njivah — in mnogokrat še tudi živali napravijo veliko škode — kakor še celo ptice: *In ptice neba so seme pozobale.* (Luk. 8, 5.)

2. Tako nam pripoveduje sv. evangelij: Jezus je obilnemu ljudstvu priliko govoril: Sejavec je šel sejati svoje seme, in ko je sejal, ga je nekaj padlo poleg pota in je bilo pohojeno in ptice neba so seme pozobale. Drugo je padlo na pečino — zopet nekaj ga pade med trnje, in le četrti del semena je padel na rodovitno zemljo, da je obilen sad obrodilo. To priliko je Jezus sam razložil.

3. Za današnje premišljevanje si izberimo samo tiste ptice, katere Jezusovi setvi božjih nauk vedno, posebno sedanji čas, delajo grozno veliko škodo, pozobljejo božjo besedo, da v naših srcih ne obrodijo zveličanskega sadu. Poslušajte torej: o š k o d l j i v i h p t i c a h vam želim govoriti.

B. 1. V legendi sv. Gala se bere, da je na molitev tega svetnika iz nekega obsedenega človeka izrčal velik črn gavran, to je hudobni duh, ki je reveža imel v svoji oblasti, pa ga je moral zapustiti. Mili Zveličar sam pravi, da prva in najbolj škodljiva ptica je

a) s a t a n s a m. Po nauku sv. Petra, apostola, ta grda pošast vedno kroži po svetu. Zalezoval je Kristusa Gospoda, lazi za misijonarji in pridigarji, in komaj vsejejo božje zlato zrno besede, brž prileti in ali pozoblje božje nauke ali pa med verske resnice priseje plevel laži in krivovere. Že sv. apostol Pavel, najslavnejši pridigar in oče misijonarjev, se bridko pritožuje, da mu ta črna ptica — angel satana — hudo prizadeva, ki ga bije po srcu, ušesih, po ustih, naj bi ne oznanoval Jezusovih nauk. (2. Kor. 12, 7.) In ptice neba so seme pozobale! In te nevarne in škodljive ptice so drugič:

b) H u d o b n e ž i — ljudje, hlapci satana in sovražniki Boga — nasprotniki križa Jezusovega. Sedanji čas je mnogo takih revežev, ki so izgubili ali zavrgli sveto vero in še druge prego-varjajo, rekoč: Kaj boš hodil v cerkev ali k pridigi in krščanskemu nauku, rajši pojdiva na sprehod ali v toplo hišo na kupico piva ali dobrega vina. Zopet drugi govore zoper verske resnice — jih smešijo za izmišljotine prenapetega srca; zaničujejo sveto katoliško Cerkev, obrekujejo njene služabnike in vodnike. Zopet tretja vrsta hudobnežev so pa tisti, ki naložijo torbo brezbožnih krivoverskih knjig ter letajo po mestih in vaseh, prodajajo bukvice, ali jih celo brez plačila ljudem vsiljujejo; naj bi take slabe knjige brali in se strupa nevere napili, potem bi se jim reklo: In ptice neba so seme pozobale!

Najnevarnejše ptice sedanjega časa so pa tretjič:

c) B r e z v e r s k i č a s o p i s i. — Leto na leto se množijo in tudi zmiraj hudobnejši postajajo. Nekateri časniki so izprva celo dobri in katoliški bili, polagoma pa, ko so se ukoreninili in dobili močno zaslombo, so se okrenili na slabo in neverno stran in delajo Jezusovi Cerkvi obilo hudega. Sicer se hlinijo za po-

božne ali napredne — pa so le ptice roparice, ki čitateljem pozobljejo čast, poštenje, čednosti, premoženje, zdravje, vero. Takih časnikov ne smemo brati, naročevati, širiti, temuč zažgati ali pa nazaj poslati. Ker pa zlasti še mladi ljudje radi berejo, se vam živo priporočuje „Družba sv. Mohorja“, ki za dve kroni pošilja šest dobrih knjig s poučnimi in verskimi, pa tudi zabavnimi spisi. Vsak gospodar za svojo družino in sleherni oče ali mati bi morali take knjige za svoje otroke imeti, da bi jim ne bilo treba strupenega berila iskati po krčmah. Zato ste vsi prijazno povabljeni v „Družbo sv. Mohorja!“ Drugače bi se tudi o vas morda reklo: In ptice neba so seme pozobale! Kakšno seme pa? To hočemo v drugem delu kratko premisliti:

2. Mnogokrat smo že videli, da si ptice izbirajo hrano, eno ljubijo bolj kot drugo, nekatere žrejo le meso ali mrhovino, pa se ne dotaknejo pšenice; druge rade zobljejo proso, za oves pa malo marajo. Tako si „ptice neba“ izbirajo, posebno pa so jim nekatera semena zaželjena in bi jih rade pozobale, uničile in sicer zrno:

a) v e r e sploh. Nekaterim ljudem nobena vera ne ugaja več, vse verske nauke hočejo odpraviti, posebno pa so jim napoti nauki in resnice, katere uči sv. rimskokatoliška prava in edino zveličavna Cerkev. Prvo in poslednjo resnico še verujejo, ki je v katekizmu, da je Bog in da so nebesa; vse druge nauke pa zavržejo, ker jim niso ugodni. Podobni so ti slepi siromaki Herodu, ki je Jezusa in tako vse božje nauke takoj v zibelki hotel zatreti. Zato ugovarjajo sv. katoliški Cerkvi, smešijo njene šege, lažejo zoper njene poglavarje: škofo in duhovnike, grdijo in skrunijo svete zakramente in celo najsvetejši zakrament. Ker jim pa vendar ni mogoče uničiti božjih naukov, pa rajši zapustijo svojo mater sv. katoliško Cerkev, postanejo luterani in neverneži. Mi pa se držimo Jezusove čiste vere, katero uči nezmotljiva sv. katoliška Cerkev, ker največji greh je — od vere božje odpasti! Drugo božje zrno, ki bi ga hudobneži radi pozobali ali uničili, je:

b) k r š č a n s k a š o l a. — Jezus, pravi sin nebeškega Očeta, je rekel apostolom: *Pustite male k meni priti in jim ne zabranite.* (Mat. 19, 14.) Tega opomina se je Kristusova rimskokatoliška Cerkev vedno držala ter je vselej za otročiče imela največjo skrb. Zbirala jih je h krščanskemu pouku v hiši božji, stavila je šole in je napredek pouka sama nadzorovala. Novejše

postave pa mnogo ovirajo duhovnika pri verski vzgoji, dobili smo celo postave, ki stavijo kateheta pod učiteljevo oblast in nadzorovanje ali voljo. — V mestih pa snujejo „proste šole“ — to je take šole, kjer bi se nič krščanskega ne čulo — ne učilo. Da so take šole gnjezdo nevere in poganstva — sleherni lahko previdi. Na tak način bi izginila božja vera, in mi smo tam kot pogani pred Kristusom. Mi uporekamo zoper tako ravnanje. Tretje seme, ki bi še tudi radi pozobali, je

3. **z a k o n k r š č a n s k i.** Zagnala se je namreč vsa sata-nova moč zoper državne postave krščanskega zakona, § 111, ki po vsi sili hoče nerazvezljivost zakona podreti, in doseči, da bi vsak zakonec smel po svoji volji svojo tovarišico zapoditi in se z drugo zavezati, tako mož kakor žena! Le ubogi otroci! Revna žena zapuščena — ali mož zavržen! Lani smo odgovarjali s podpisi zoper tako početje; vsi katoličani morajo čuti, da za-branijo take postave, ki bi učinile največjo zmešnjavo! Sicer pa v sv. Cerkvi ostane zakon vedno nerazvezljiva zaveza po po-stavi Kristusovi: *Kar je Bog zavezal — naj človek ne loči!* (Mat. 19, 6.) Delajmo skupno za to, da se ne bi reklo: „Ptice neba so seme pozobale!“

C. Naznanil sem vam nevarne ptice: satan, hudobneži — časopisi, povedal tudi, katero seme nam hočejo pozobati: vero, šolo, zakon. Zato ohranimo seme Jezusove vere, da bi obrodili zveličanski sad za večno zveličanje! Amen. *Simon Gaberc.*

Tretja predpepelnična nedelja.

Homilija.

Kaj hočeš, da ti storim? Gospod, da vidim! Luk. 18, 40.

Današnji evangelijski nam kaže Jezusa na zadnjem njegovem potovanju v Jeruzalem. V triletnem svojem delovanju je Gospod apostolom in ljudstvu pokazal, da je od Boga poslani Mesija; njegov nauk, še bolj pa njegovi čudeži so naredili globok vtis na Jude. Po pravici je smel pričakovati, da jih ne bo motilo in izne-nadilo, kar je nameraval jim sedaj povedati o svojem ponižanju, trpljenju in smrti in tudi o svojem poveličanju. Njegovi učenci

pa niso razumeli njegovih besed, bili so duhovno slepi. Da bi jim odvzel slepoto, zato je ozdravil telesno slepega v dokaz, da kdor ima tako moč, je gotovo resničen tudi v besedah.

Ni brez pomena, da nam daje sv. Cerkev današnjo nedeljo brati ta evangelij: naše duhovno oko naj bi se pri branju Gospodovega trpljenja in smrti obrnilo od posvetnega razveseljevanja k pobožnemu premišljevanju skrivnosti, ki jih obhajamo v postu. — Slepi revež na potu proti Jeruzalemu pa naj bi nas učil spoznavati našo duhovno revščino in slepoto, v kateri hodimo po poti proti nebeškemu Jeruzalemu. Premislimo torej današnji evangelij.

Jezus je rekel dvanašterim: *Glejte! Pojdemo gori v Jeruzalem in vse se bo dopolnilo, kar je pisano o Sinu človekovem po prerokih.* V tej Jezusovi napovedi so skriti najmočnejši nagibi k veri in ljubezni za apostole in za nas.

1. Nagib k veri. Kako blizu je bila učencem nevarnost, zdvojiti nad Jezusom, ki so ga bili vajeni videti v sijaju njegove mogočnosti, pa ga bodo kmalu videli v groznem ponižanju!

Jeli dandanes manjka takih, ki se sramujejo, pripogniti koleno pred Križanim? Ni li mnogim tudi dandanes križani Bog v spodtiko? To je Jezus vedel. Zato se sklicuje danes na preroško napoved vsega tega v sv. pismu, zato pravi, da je on to naprej vedel, kaj se bo z njim zgodilo.

2. Nagib k ljubezni. Jezus ve, kaj ga čaka, in vendar je njegov sklep neomahljiv: v najstrašnejšo smrt hoče iti zavoľo nas. *Darovan je bil, ker je sam hotel.* (Js. 53, 7.) Kdo more razumeti tako neskončno ljubezen; kdo bi je ne hotel po svoji moči povračati?

Glejte, pojdemo gori v Jeruzalem! Jezus je vodnik, drugi bodimo njegovi zvesti nasledovalci na poti križa in trpljenja. *Glejmo ..., na Jezusa, kateri je za sebi predpostavljeno veselje križ pretrpel.* (Hebr. 12, 2.) *Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec.* (Luk. 14, 27.) Naše življenje je hoja, je potovanje z Jezusom in k Jezusu. Kdo bi hotel pomišljati se, ko gre za vodnikom Jezusom? Kam? Gori v Jeruzalem. Naj svet zabavlja, naj nas vabi za seboj, naj nam dela zapreke, — mi gremo gori —, Kristus je naša pot, resnica in življenje.

Toda ta naš namen, iti za Jezusom v nebesa, pozablja mnogo ljudi, pozablja lahkomišljeno le zato, da more brezskrbneje služiti svetu. In vendar bi moral vsak kristjan enako Judom v babilonski sužnosti hrepeneti z vročim srcem po Jeruzalemu s psalmistom: „Ako tebe pozabim, o Jeruzalem, bodi pozabljena moja desnica; moj jezik naj mi obtiči na nebu, če se ne spomnim tebe, če ne denem Jeruzalema v prvo svojega veselja.“ (Ps. 156, 5.)

Na mnogih krajih beremo v evangeliju, da je Gospod učencem napovedoval svojo smrt. Učenci so bili vselej žalostni. Lahkomišljeni kristjan pa, ki ne ve, kje, kdaj in kako bo umrl, se le kaj rad odteguje misli na smrt zato, da mu le - ta ne kazi veselja na svetu. In vendar je klic „memento mori“, — spominjaj se, o človek, smrti, tako pripraven hudobneža spraviti k pokori, dobrega k stanovitnosti v dobrem!

Dalje je rekel Gospod: *Izdan bo namreč nevernikom in bo zasramovan in bičan in zapljuvan in potem, ko ga bodo bičali, ga bodo umorili in tretji dan bo od mrtvih vstal. In oni tega niso razumeli.*

S poudarkom pravi evangelist: *Oni tega niso razumeli.* Res neumljivo se nam zdi, kako so mogle Jezusove besede ostati apostolom nejasne. Toda če pomislimo, da so le-ti vedno sanjali le o zemeljskem mesijanskem kraljestvu, da so vedno od dne do dne pričakovali nestrpno, kdaj bo Jezus nastopil kot mogočen zemeljski kralj, ne bo se nam več čudno zdelo, da ga niso razumeli, ko jim je govoril o skrivnosti svojega trpljenja in odrešilne smrti. —

Največ, kar so mogli o trpljenju Jezusovem umeti, je bilo le-to, da bode moral pač s silo premagati Rimljane in zapoditi njihove cesarske in kraljeve namestnike, preden bo mogel zasesti prestol Davida, svojega pradedca. Najmanj pa jim je šlo v glavo, da bo moral Jezus prej umreti, preden bo posedel kraljestvo.

Ne čudimo se preveč nedopovedljivosti apostolov, dandanes je brezprimerno več takih ljudi, ki pravijo, da ne morejo verjeti nekaterih verskih resnic, četudi so jasne kot beli dan.

Kaj je vzrok temu? Dušna omejenost, ki izvira ali iz lenobe, ali iz prevzetnosti, iz predsodkov, iz poželjivosti, iz odtujenosti Bogu in izprevidenega življenja. Poglejmo si posamezne vire.

a) Kdor je prelen, da bi se potrudil v verski znanosti napredovati, o tem veljajo besede Jezusove: *Kdor nima, temu bo še to odvzeto, kar ima.* (Mat. 13. 12.) Čudovita je zato nevednost

nekaterih v verskih zadevah, torej tudi ni čuda, da so takim ljudem tudi najpriprostejše pridige le prazen glas brez pomena, če ne sploh nerazumljive. Še to malo, kar so v mladosti morebiti znali krščanskega nauka, so v svoji lenobi pozneje pozabili; odtod zanje neumljivost tudi najenostavnejših verskih naukov.

b) Nevednosti se rada pridruži prevzetnost. Prevzeten človek hoče vse bolj vedeti, kakor drugi, ki je v verskih zadevah bolj doma. Prevzetnež ne verjame drugega kakor le to, kar more s svojim razumom doseči; ker pa obsega verski nauk tudi skrivnosti, in ker brez skrivnosti vera neha biti vera, zato prevzetnež zameta vero, ki je ne razume.

c) In koliko ima pri tem predsodkov! Iz površnega svojega verskega znanja, iz raznih krivih nazorov o Bogu, o duši, o svetu in njegovem namenu, si je vstvaril versko naziranje, polno napačnih pojmov; odtod predsodki zoper vse, kar se ne zлага z njegovim naziranjem, odtod težava, takemu človeku dopovedati, da je na napačni poti.

Podlaga pa tej lenobi, tej prevzetnosti, tem predsodkom je lahkoživost, dopadajenje nad življenjem, prostim vseh нравnih vezi, je počeljivost, sprideno življenje, ki ga odtujaže Bogu in veri. Gospod Jezus sam je v pogovoru z Nikodemom rekel: *Sleherni namreč, ki hudo dela, sovraži luč in ne pride k luči, da ne bi bila svarjena njegova dela.* (Jan. 3, 20.) *Ljudje so bolj ljubili temo kakor luč, zakaj njih dela so bila hudobna.* (Jan. 3, 19.) Dejanska nevera je posledica verske nevednosti, zadolžena verska nevednost podpira dejansko nevero. Duhovna slepota je začetek, pa tudi središče vsega hudega in konec vsega dobrega.

Prigodilo pa se je, ko se je Jerihi približal, je neki slepec sedel poleg pota in je ubogajme prosil.

Koliko dolgih ur je bil ta slepi revež prepuščen samemu sebi in svoji nadlogi! Kako je hrepenel, priti enkrat v bližino Jezusa iz Nazareta, o katerem je slišal, kolikim da je že pomogel. Kako močno mu je začelo biti srce, ko zve od mimoidočih, da je ta Jezus v Jerihi, na poti, ob kateri sedi slepec. „In je vpil rekoč: Jezus, sin Davidov! usmili se me.“ In ko se mu drugi rekli, naj bo tiho, je še bolj vpil: „Sin Davidov! usmili se me!“ Glejte živo vero tega reveža, Jezusa kliče, rekoč: Sin Davidov. To nazivanje je po besedah prerokov pomenjalo Mesijo, slepec torej v svoji živi veri priča Jezusa kot Odrašenika. On, ki ne vidi, on, ki tudi ni mogel veliko slišati o čudodelniku Jezusu,

on ima večjo vero kakor ljudstvo, ki Jezusa spremlja in slepcu brani Gospoda prositi pomoči. To ljudstvo odganja slepca, ki hoče priti k svojemu božjemu zdravniku.

Glejte podobo sveta, ki dela ovire duhovno slepemu kristjanu, ko hoče le-ta priti k Jezusu po sv. zakramentu. Glejte podobo staršev, gospodarjev, predstojnikov, ki zadržujejo svoje podložne, da ne morejo izpolnovati svojih verskih dolžnosti. Je li to prav?

Jezus pa je obstal in je rekel pripeljati ga k njemu. In kadar se je približal, ga je vprašal, rekoč: Kaj hočeš, da ti storim?

To prijazno ravnanje Jezusovo lahko obrnemo na presveto Rešnje Telo. Tudi tu je Jezus obstal med množico, obstal med svetom na zemlji in hoče, da k njemu pridemo.

Pridite, jaz vas bom poživil! „Vstani, hiti moja prijateljica in pridi!“ (Vis. pes. 2, 10.) Sv. Terezija pravi: „Jezus sedi na prestolu svoje milosti in pravi: Govori, duša, kaj naj ti dam.“ Glejte ljubezen, ki nam jo izkazuje Jezus v sv. zakramentu, glejte ga, kako čaka, da pridejo k njem duhovno slepi.

Seveda, treba jim je vodnika. To so njegovi starši, prijatelji; to je mož ženi, žena možu, to je dušni pastir. O kako velika dobrota je dober vodnik duhovno slepemu, kako nasprotno velika nesreča zanj, ako so le-ti vodniki lahkomisljeni, nemarni.

Kaj hočeš, da ti storim? On pa je rekel: Gospod, da vidim!

Te besede pričajo o slepčevem spoznanju svoje slepote in nezmožnosti, slabosti, o veri v Jezusovo moč, o zaupanju v njegovo dobroto... vse to pa so tiste imenitne lastnosti, ki delajo našo molitev dobro. Kdor moli s farizejem, ne bo uslišan; kdor moli, pa ima srce polno dvomov in nezaupanja, „tak človek naj ne misli, da bo kaj prejel od Gospoda.“ (Jak. 1, 7.)

Kaj hočeš? ... da vidim! Kaj bi pač mi zahtevali, ako bi nam Gospod na ljubo dal, da si kaj izberimo? Bi li po zgledu slepca prosili, da naj nas reši največje nadloge, ali po zgledu Salomonovem, naj nam da pravo modrost, ali po zgledu cestniarjevem, naj nam odpusti grehe? O predragi, koliko brezpotrebni želja je nakopičenih v našem srcu! Kdo bi mogel z zaupanjem prositi uslišanja v teh nepotrebnostih? Modri Salomon je molil: „Ne dajaj mi ne uboštva, ne bogastva, podeli mi le,

kolikor mi je v živež potreba, da kje presit ne bom napeljevan te tajiti in ne rečem: Kdo je Gospod? (Preg. 30. 8. 9.) Molimo li tudi mi tako?

In Jezus mu je rekel: Izpreglej, tvoja vera ti je pomagala.

Glejte dokaz božje moči Jezusove. On, ki je luč ljudi, je prižgal slepcu ugaslo luč oči! Toda vera je pomagala slepcu. Jezus sam pravi, da mu je vera slepčeva omogočila čudež. Da, res je to, božja pomoč je le tam, kjer ni zaprek od strani človekove. O da ljudje tega nočejo razumeti, zraven pa pričakujejo čudežev! Uslišanja molitve ni tam, kjer ni vere, kjer so zapreke. Čemu prosiš pri Bogu, česar ti ne storiš bližnjemu? Čemu moliš: odpusti nam naše dolge, ko ne odpustiš svojemu bratu?

In zdajci je izpregledal ter je za njim šel in Boga častil.

Koliko veselje je obšlo reveža, ko je izpregledal, ko je videl pred seboj čudodelnika, ki mu je vrnil luč oči! Kako hvaležno je bilo njegovo srce, s kako ljubeznijo se je ozdravljeni slepec oklenil v živi veri Jezusa, svojega Mesije!

O predragi! Kaj je luč telesnih oči v primeri z lučjo duše, milosti božje, v kateri gledamo v veri in bomo gledali od obličja do obličja enkrat svojega Boga. Bomo ga li manj častili za to neskončno dobroto kakor le ta človek? Ne bomo tudi mi šli, hodili za njim po poti njegovih zapovedi? Naj nam bo današnji evangelijski v spodbudo k temu. Odložimo v tem sv. postnem času svojo duhovno slepoto v zakramentu sv. pokore. Pokažimo svojo živo vero v mogočnost Jezusovega usmiljenja!

Letošnja velikonočna izpoved naj bo tudi za nas trajen čudež izpreobrnjenja in življenja po veri v luči božje milosti. Amen.

P. J.

Prva postna nedelja.

1. Kristusov značaj.

(Govoril prof. dr. J. Ev. Krek v postu l. 1906 v ljubljanski stolnici. — Govori so priobčeni po stenografskem zapisniku.)

I.

Dandanašnji manjka značajev. Manjka stanovitnih, neomajnih značajev, ki bi vztrajali pri svojih načelih, ki bi se po njih ravnali, naj pridejo nad nje še tako hude poizkušnje. In vendar si tako v živo želimo najti takih značajev. Človek išče značaja, išče vzora,

ki bi se ga oprijel in po njem uravnaval svoje življenje; išče opore, ki bi se nanjo mogel nasloniti v težavnem boju življenja. Iščeš tu, a zadeneš ob pomanjkljivosti, ob slabosti; iščeš drugod, pa se ti zdi vzor, ki si ga našel, tuj tvoji duši, nezdržljiv s tvojimi razmerami. Samo en značaj ti sije brez pege, vzvišen, veličasten, a vendar tako ljubeč, tako domač.

Tak značaj najdeš v osebi Jezusa Nazarečana. Primerjati ga moremo le s solncem. Kakor ne moremo gledati v sonce s prostim očesom vsled prevelikega blišča, tako ne bomo nikdar izčrpali iz Gospodovega značaja neizmernih njegovih zakladov. Njegov značaj je za vsakega, za vse, za vsako dobo vzor kreposti, neizmeren zaklad, trdna opora za vsakega, ki se ga hoče oprijeti in po tem vzoru uravnavati svoje življenje. Otroku in starcu, slabotni deklici in junaku, priprostemu neizobražencu in največjemu modrijanu je Jezus vzor duševne lepote, zgled, ki ga more vsak posnemati in nihče posneti. Značaj Zveličarjev nima enakega pod solncem. Med vsemi Adamovimi potomci, kar jih je kdaj nosila zemlja, ne nahajamo nikogar, ki bi mogli njegov značaj le od daleč meriti z značajem Jezusovim.

Celo na najhujše nasprotnike krščanstva ima osebnost Jezusova čudovit vpliv.

Bili so nasprotniki, ki so skušali podreti temelje Kristusove religije, pa nehote so morali vendarle priznati, da je osebnost Gospodova nekaj nadčloveškega, nadzemelskega, božanskega.

V 19. stoletju sta živela dva značilna nasprotnika krščanstva, voditelja Kristusovih sovražnikov, Francoz Renan in Nemec Strauss. Zastavila sta pero, da bi izpodkopala temelje krščanstva, napela sta vse sile, da bi podrla stavbo Gospodove cerkve.

Odprla sta evangeljsko knjigo, da bi se pripravila na boj proti dostojanstvu Jezusove osebnosti, da bi preklinjala Jezusa, pa nehote sta v vzvišenih besedah morala priznati čudežno osebnost Gospodovo.

Kako lepo govori Renan o našem Zveličarju!

„Počivaj mirno v svoji slavi, ti plemeniti začetnik. Tvoje delo je končano, božanstvo tvoje osebnosti utrjeno. Ne boj se, da bi se po kaki napaki zgrudilo poslopje tvojih naporov. Odslej boš oddaljen poizkusom uničljivosti v višavah nebeškega miru priča neskončnim posledicam svojih dejanj. Za ceno nekaj ur svojega trpljenja, ki pa niso zadele tvoje velike duše, si pridobil najbolj popolno nesmrtnost. Tisočletja naj se svet ob tebi vzdiguje! —

Prapor naših protislovij boš znamenje, ob katerem se bo bila bitka. Tisočkrat bolj živ, tisočkrat bolj ljubljen boš po smrti nego v dnevih svojega pozemskega potovanja ti temeljni kamen človeštvu; podreti tebe bo pomenilo podreti človeštvo do temeljev . . . Kakršnikoli bodo nepričakovani pojavi v bodočnosti, Jezus ne bo minul. Njegov kult se bo brez nehanja omlajal, njegova legenda bo izzivala solzâ brez konca, njegovo trpljenje bo mečilo najboljša srca. Vsi vekovi bodo klicali, da med človeškimi sinovi ni rojenega višjega od Jezusa.“

In Strauss pravi, da je Jezus „med izpopolnjevalci človeštvenega ideala v vsakem oziru v prvi vrsti. Uvedel je vanj poteze, ki jih prej ni imel; dal mu je z religiozno obliko, ki mu jo je vtisnil, višje posvečenje; najživejše ga je ogrel, ker ga je vtelesil v svoji lastni osebi.“

Nemogoče je slabotnim človeškimi močem prodreti do dna neskončne vzvišenosti Jezusovega značaja; toda vsak žarek, ki ga ujamemo od tega božjega solnca, je za naš um vir modrosti, za voljo nepojmljiva sila k dobremu. Nekaj žarkov iz njegovega značaja si hočemo v teh urah ogledati. Oglejmo si najprej Gospodovo religioznost.

Kje nam je iskati korenine religioznosti? — Človek se zaveda svoje slabosti, svoje omejenosti, svoje odvisnosti. Zaveda se, da vlada nad njim bitje, ki se mu mora hote ali nehote pokoriti. Ta zavest, zavest odvisnosti od bitja, ki vlada vesoljno stvarstvo, rodi v človeku strah.

Človek, prevzet tega strahu, pripogiba svoja kolena pred absolutnim, neomejenim bitjem, ki vlada svet; pred tem bitjem klanja svojo glavo. V strahu pred najvišjim bitjem se bliža oltarju in prinaša božanstvu svoje daritve. Strah pred absolutnim bitjem, ki vlada vesoljstvo, je korenina bramanske religije, ta strah vodi poganškega Grka k oltarju, kjer se ponižuje pred svojimi bogovi, strahu prevzet stopa tudi Rimljan pred žrtvenik gromečega Jupitra, da mu pokloni svoje darove.

Toda strah ni edina korenina religioznosti. Poleg strahu ima religioznost še drugo plemenitejšo korenino. — Vesoljni svet, vesoljno stvarstvo nam kaže in nudi svojo dobroto, svojo lepoto. Ta dobrota in lepota v stvarstvu je pri enem bitju popolnejša, pri drugem manj popolna.

Razumni človek sklepa na podlagi dobrote in lepote, ki mu jo nudi stvarstvo, na drugo višjo in popolnejšo dobroto in lepoto,

katere je le teman odsvit vsa ustvarjena dobrot in lepota. Človek sklepa na dobroto in lepoto, iz katere je izšla vsa ustvarjena dobrot in lepota kot iz svojega prvega vzroka, sklepa na neskončno dobrega, neskončno lepega Boga.

Središče vsega stvarstva pa je človek sam. Človek zre v samem sebi tudi dobroto in lepoto.

Človek sam je mikrokozmos, svet v malem. Njegova dobrot in lepota je delež višje dobrote in lepote, ki je v najpopolnejši meri v neskončno popolnem Bogu.

Misel na neskončnega Boga, ki tako čudovito vodi in ohranja vesoljstvo, ki tudi za človeka skrbi tako dobrotljivo, ki daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne, ki daje dež pravičnim in krivičnim, ki človeku neprestano nudi po naravi neizmerna bogastva, ta misel tudi navaja človeka k temu, da pripogiba svoja kolena pred njim — neskončno dobrim in lepim Bogom, toda ne iz strahu, ampak iz ljubezni.

Ljubezen božja, ki jo Bog skazuje človeku s svojimi dobrotami, rodi tudi v človeku ljubezen. V človeku se rodi na ta način ne religija strahu pred absolutnim, neomejenim bitjem, ampak religija ljubezni nasproti dobremu nebeškemu Očetu.

Tako religijo je imel tudi naš Gospod.

Čujmo, kaj pravi sam o svoji religioznosti.

Moja jed je, da izvršujem voljo tistega, ki me je poslal. — Zato sem prišel na svet, da izvršujem voljo nebeškega Očeta. Glavni smoter vsega delovanja Zveličarjevega je bil torej religiozen; bil je: izvrševati vedno in povsod voljo božjo. Hotel je pokazati človeštvu, da naj se človek s svojo voljo popolnoma zveže z voljo božjo.

Kaj pa je bila volja nebeškega Očeta? — To je Gospod natančneje označil pri dveh prilikah.

Ko se je o prvi Veliki noči svojega javnega delovanja sešel v Jeruzalemu z Nikodemom in mu pojasnjeval božje resnice, je rekel med drugim: *Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, ampak ima večno življenje.* Te besede dovolj jasno izražajo, da je bila volja Očetova, poslati padlemu človeštvu milost in rešitev.

In ko stoji Gospod zvezan pred Pilatom, pravi: *Zato sem rojen, da dajem pričevanje resnici.*

Za tem dvojnim smotrom je bilo namerjeno vse delovanje Gospodovo. Kdo naj prešteje vsa dobra dela, ki je ž njimi naš Gospod brisal solze trpečemu človeštvu, ki je ž njimi celil rane bednemu človeškemu rodu?

Kako globoko do rahločutečega srca mu je segala človeška reva, se vidi iz tega, da je tako blagohotno vršil dela ljubezni, da bi podal človeštvu milost in rešitev, in da je tako srčno oznanjeval nebeške resnice, do katerih se niso mogli povzpeti najbolj sloveči možje pred njim.

Karkoli je delal, vse je delal le iz namena, da izvršuje vedno in povsod voljo nebeškega Očeta. Celo njegovo življenje je bilo prepojeno s čutom globoke religioznosti. Pogosto ga vidimo, kako moli. Celo v najbolj težavnih okoliščinah, ko je ves utrujen od oznanjevanja božjih resnic, gre v samoto molit. Pred vsakim važnejšim delom moli. Prej, kakor izbere dvanajstero apostolov, premoli celo noč, preden postavi Petra za prvaka svoje Cerkve, moli, pri Lazarjevem grobu moli.

Njegova duša se neprestano dviga na krilih pobožne, zapupne molitve proti nebesom.

Povsod kaže in oznanja religijo ljubezni. Njegova beseda je preprosta, pa prikupljiva kakor dih pomladne sapice. Kakor žarek pomladnega solnca so gorke njegove besede, ki ogrevajo srca človeška in jih vnemajo k ljubezni, mehke so kakor lilijin cvet. — Povsod nastopa mirno, krotko, ljubeznivo in vendar — kak vpliv ima njegova beseda: *Nikoli še ni kak človek tako govoril*. Le parkrat ga vidimo, kako preti trdovratnim farizejem, in kako napoveduje pogin nehvaležnemu Jeruzalemu, pa še takrat, mu zalijejo solze sveto lice. Odločno pove nasprotnikom v lice kar jim gre, zraven pa ostane nežno mehak.

Religijo ljubezni je naš Gospod tudi druge učil.

Bilo je nekega jesenskega dne, ko so bili zbrani učenci s svojim Učenikom v prijazni Galileji na gori severno od Genezareškega jezera. Učenci ga zaprosijo: „Učenik, uči nas moliti.“ Gospod jim reče: *Kadar molite, govorite tako: Oče naš, kateri si v nebesih* . . .

„Oče naš“ je v resnici molitev ljubezni. Ne bližamo se Bogu tako, kakor se bližajo pogani v strahu in trepetu k oltarjem svojih bogov, ampak s to molitvijo izražamo, da je razmerje med Bogom in nami nežno in ljubeznivo, ki se mu da primerjati le razmerje med skrbnim očetom in otroci v družini.

„Oče naš“ je družinska molitev. Ne moli vsak posameznik, ampak molimo vsi za vse. Še več. Ne le razumni človek, ampak v njegovem imenu in po njem, ki je središče, ki je najpopolnejše bitje vsega stvarstva, moli vse stvarstvo in kliče k svojemu stvarniku: Oče naš.

To krasno molitev je učil Zveličar svoje apostole in učence. A s tem se ni zadovoljil. Hotel je, da bi se njegova religija ljubezni razširila po vesoljnem svetu, da bi vse človeštvo ogrela in vnela človeška srca v ljubezni do nebeškega Očeta. Hotel je, da bi iz src vseh ljudi kipela proti nebesom prelepa molitev „Oče naš.“ Da bi pa bilo to mogoče, je postavil božji Zveličar vzgojevalce, ki bi vzgajali človeštvo v njegovi religiji ljubezni.

Bilo je po vstajenju, ko se prikaže Zveličar svojim učencem v Galileji v bližini Genezareškega jezera skoraj gotovo ravno na tisti na gori, kjer jih je učil prelepe molitve „Oče naš“, ter jim pravi: *Dana mi je vsa oblast nebesih in na zemlji.* (Mat. 28, 18.) Kdo izmed umrljivih ljudi je kdaj izgovoril tem podobne besede? Ni jih še čula zemlja do takrat. Celo najbolj oholi vladarji niso imeli poguma, da bi si bili četudi le v besedah prisvajali tako oblast. — In Gospod pravi: *Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji.* Dostavi pa: *Pojdite torej po vsem svetu in učite vse narode in oznanjujte evangelij vsem stvarem; učite jih izpolnjevati vse, kar sem vam zapovedal.* Njegov evangelij naj oznanjajo apostoli vsemu človeštvu.

Pa ne le ljudem, ampak vse stvarstvo, tudi mrtva narava naj posluša oznanovanje božjih resnic. Evangelij naj se oznanja vsemu stvarstvu, kateremu je človek kralj, središče in smoter. Gospodova religija — religija ljubezni — naj prekvasi vesoljni svet.

Dalje govori Gospod: *Krščujte jih v imenu Očeta in Sina in sv. Duha.* Prvikrat izrazi tukaj naš Gospod jasno skrivnost sv. Trojice, največjo skrivnost, ki presega vsak ustvarjeni razum. Razodene jo pa šele po svojem trpljenju, ko je na lesu sv. križa priboril zmago nad smrtjo in peklom. V znamenju križa in v imenu sv. Trojice se ima deliti sv. krst, ki se po njem sprejemajo ljudje v religijo ljubezni.

Ta dva momenta združi tukaj, ko postavi vzgojevalce svoje religije, ki jo je ustanovil. Prvi moment je skrivnost presvete Trojice, drugi pa skrivnost sv. križa, kakor

bi hotel reči, da sta ta dva momenta neizogibno potrebna, da se ohrani njegova religija ljubezni.

Saj ravno skrivnost sv. Trojice tako jasno izraža ljubezen božjo, ki je delovala pri odrešenju človeštva. Brez skrivnosti sv. Trojice se ta ljubezen ne da pojmovati. Oče se je usmilil padlega človeštva in je poslal svojega edinorojenega Sina na svet v smrt, da bi človeštvo rešil pogube, po sv. Duhu pa postajamo deležni njegovega zasluženja s tem, da nam sv. Duh deli milosti.

Druga skrivnost, skrivnost sv. križa pa nam stavi pred oči ljubezen Sina božjega, ki se je podvrgel Očetovi volji, da odreši človeški rod, da prelije zanj svojo kri do zadnje kaplje.

To sta dva momenta, ki nas pred vsem jasno spominjata, da je Gospodova religija — religija ljubezni. Ako izgine iz Kristusove religije ideja skrivnosti sv. Trojice in sv. križa, potem neha biti religija ljubezni. Najplemenitejša korenina religioznosti, namreč ljubezen, se izruje, in ostane nam le korenina strahu pred najvišjim bitjem. Tako se religija ljubezni izpremeni v religijo strahu; iz krščanstva pademo v poganstvo.

Da bi pa Zveličar zagotovil, da njegova religija ostane vedno religija ljubezni, zagotovi tistim, katere je postavil, da vzgajajo človeštvo v njegovi religiji, svojo vedno pomoč. *Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta*, jim pravi. Jaz, ki sem vas učil te religije, ki sem vas izbral, da vzgajate človeštvo v religiji ljubezni, vam zagotovim svojo pomoč. Ko boste vršili moj ukaz, ko boste v znamenju križa in v imenu sv. Trojice delili krst, boste označevali religijo ljubezni. Kjerkoli se bo oznanjeval moj evangelij, povsod se bo človeštvo vzgajalo v tisti religiji, v kateri bo moglo zaupno moliti k Bogu: „Oče naš!“ Amen.

2. Jezusovo trpljenje v Jeruzalemu.*)

1. Jezus pred Anom in Kajfom.

„In so ga peljali prvič k Anu; in Ana ga je zvezanega poslal k Kajfu.“

Jan. 18, 13, 24.

Brez števila romarjev zapušča vsako leto naše domače kraje ter se brez strahu pred mnogovrstnimi nevarnostimi, ki pretijo

*) Drugi — samostojni — oddelek postnih pridig kot nadaljevanje v lanskem „Duh. Past.“ (str. 122 in sl.) priobčenih govorov: Jezusovo trpljenje na Oljski gori.

človeku na širokem morju, podajajo v one kraje, v katerih se je rodil, kjer je učil in trpel naš božji Zveličar. Kakor se čuti ptica selivka ob svojem času siljeno od notranjega nagona, da poleti v toplejše obnebje, tako žene neka notranja moč srce kristjana, obiskati one blažene kraje sv. dežele, ki ga po tolikih dragih spominih utrdijo v veri ter z novo ljubeznijo do Jezusa ogrejejo mlačno srce.

Predragi v Gospodu! Prepričan sem, da ga pač ni nobenega med nami, ki ne bi bil že čutil te notranje sile, čegar srce se ne bi vzradostilo, ko sliši le imenovati svetoslavna imena Betlehem, Nazaret, Jeruzalem; in ki si pred svojo smrtjo ne bi želel še to sreče, gledati one sv. prostore, po katerih je kedaj donela beseda iz Jezusovih ust, ki so bili priče naukov in čudežev, bolečin in smrti Gospodove. In ravno sedaj v sv. postu, ko nam sv. cerkev topleje kakor sicer priporoča premišljevanje trpljenja Kristusovega, se v našem srcu s podvojeno močjo oglašča neko skrivnostno domobolje po sv. deželi, ter hrepenenje, gledati na lastne oči zgodovinsko pozorišče trpljenja in smrti našega Odrešenika.

Navdušeni od takih sv. želj smo že lanski postni čas prehodili Oljsko goro, ter premišljevali Jezusovo trpljenje na vrtu Gezemani. Letos pa hočemo zapustiti tiho samoto odljudne Oljske gore ter stopiti v sredino živahnega Jeruzalema, a ne, da bi tam pasli svoje oči ob veličastnih stavbah glavnega mesta Judeje ali ob dragocenostih judovskih bogatinov, temveč da se ustavimo pred bogato izložbo čednosti trpečega Zveličarja. Učimo se od njega ostati krotki, kadar smo po nedolžnem zasramovani, potrpežljivi, kadar nas Bog tepe z nesrečami in trpljenjem, ter pohlevni, kadar nas svet krivično sodi. Danes stopimo v duhu po vrsti v dve Jeruzalemski hiši — k Anu in Kajfu — ter v najkrotkejšem Jagnjetu božjem postavimo sebi zgled prave krščanske krotkosti.

Jezus, ki si krotek v Jeruzalem šel ter se razjokal nad trdovratnim Jeruzalemom, daj tudi nam krotko, sočutno srce, da sedaj v sv. postu jočemo in žalujemo nad svojimi brezštevlnimi grehi.

Ko je izdajica Judež svojega Gospoda izročil njegovim sovražnikom, jim je podal obenem natančen načrt, po katerem naj se ravnaajo, ko ga prevzamejo v svojo oblast. „Katerega bom

poljubil, je dejal, tisti je; njega primite, in peljite ga varno.“ (Marko 14, 44.) Divji vojaki in trdosrčni hlapci so ga tedaj neusmiljeno zvezali ter ga peljali k velikemu duhovnu Anu, Kaj-fovemu tastu.

Poln težav in zaničevanja je bil Kristus pot iz vrta Geze-mani v Anovo hišo. Mislite si, predragi, hudodelnika, ki ga med splošnim smehom in zaničevanjem, z zadaj zvezanimi rokami in z verigo okoli vratu tirajo skozi najbolj obljudene ulice velikega mesta, ga vlačijo po trdem kamenju in po bodečem trnju, tako da je vsa pot za njim zaznamovana s krvjo; porivajo ga sedaj na desno, sedaj na levo stran in ker trdo zvezan ne more vzdržati ravnotežja, pade zdaj sem, zdaj tja na zemljo; in ker ne more hitro vstati, ga vzdigujejo z udarci in vlačijo za lase. Eni ga priganjajo z drogi, drugi ga suvajo z nogami; eni nad njim vpijejo, drugi se mu posmehujejo; eni ga zaničujejo, drugi preklinjajo. To, dragi moji, je le slaba podoba tega, kar se je go-dilo z Jezusom na poti k Anu. Ko ga pripeljejo skozi mestna vrata, so bile vse ulice, vsi javni trgi, vse duri in okna polna radovednega ljudstva. Povsod je bilo vpitje, smeh in zaničevanje za Jezusa. Kolik razloček je pač med cvetno nedeljo in velikim petkom v Jeruzalemu! Takrat je ljudstvo Jezusu, na oslici sede-čemu, svoja oblačila na pot razgrinjalo, sedaj je moral po ostrem kamenju hoditi; tedaj so zelene veje z dreves sekali in mu na pot polagali, sedaj so njegove noge od trnja krvavele; takrat je množica pred njim in za njim vpila „Hosana!“, sedaj ga vsi okrog njega zasmehujejo. Kako se je vse v kratkem času izpre-menilo!

Ne čudimo se temu! Premislimo, da je to splošna u s o d a p o s v e t n i h v r l i n: časti, sreče in zemeljskega veselja. Zato pa ne poslušajmo radi hvale človeške, ne verjemimo preveč tistim, ki nam voščijo časno srečo in ne zanesimo se dosti na prijaznost posvetnih prilizunov. Če si želimo posvetne časti, jo dosegli bomo najgotoveje, če pošteno, pobožno živimo; če ho-čemo stanovitno prijaznost, jo na zemlji najdemo le v zvestem izpolnovanju zapovedi božjih; in če se nam ljubi pravega veselja, ohranimo si čisto vest, ki je po besedah sv. Duha „vedna gostija“ (Tob.).

„Veliki duhoven tedaj je vprašal Jezusa za njegove učence in za njegov uk. Jezus mu je odgovoril: Jaz sem očitno govoril pred svetom; jaz sem vselej učil v shodnici in tempeljnu, kamor

se vsi Judje shajajo in na skrivnem nisem nič govoril. Kaj mene vprašaš? Vprašaj tiste, ki so slišali, kaj sem jim govoril; glej, oni vedo, kaj sem govoril" (Jan. 18, 19—22). Ana je Kristusa izpraševal iz zlobnega namena, da bi ga vjel v besedi in ga prepričal kake hudobije, kakor hitro začne razlagati svoj nauk. Toda „ni je modrosti, ne razumnosti, ne sveta zoper Gospoda" (Preg. 21, 30); On je večna resnica, njegov uk je svet, njegove besede so izvir večnega življenja. Zvito vprašanje, katero je stavil veliki duhoven Kristus, nam kaže, kako zlobnemu srcu ni sveta ter dovolj nedolžna nobena reč. Kaj je bolj nedolžno nego cvečice, in vendar nabirajo čebelnice iz njih sladki med, pajki pa strašen strup. In kaj je bilo Judom bolj znano, nego Jezusove besede, ki so bile zgolj mil odsev njegovega nedolžnega srca in vendar so jim bile v spodtikljaj, tako, da so iz njih skušali izviti Jezusovo obsodbo.

Toda položimo roko na srce in vprašajmo se resno, smo li mi veliko boljši, nego zviti Judje. Koliko dobrega smo že slišali, kar živimo, a le malo tega je prodrlo v naše srce. Celo vrsto pridig in krščanskih nauk, stanovskih podukov, spovednikovih opominov in dobrih svetov pobožnih duš leto in dan slišimo, naše življenje je pa je zmiraj enako pregrešno, kakor da ne bi o božji besedi ničesar vedeli. Kako se nam bo pač godilo pri ostri sodbi, ko nas Kristus vpraša za svoj nauk, pa nam bo mogel le očitati naše božjim naukom naravnost nasprotno življenje.

Na Anovo vprašanje je Jezus celo drugače odgovoril, kakor se je pričakovalo (Jan. 18, 20, 21 ut supra), zato ga je eden služabnikov za uho udaril, rekoč: „Tako odgovarjaš velikemu duhovnu?" (Jan. 18, 22.) „Strmite nebesa in njih vrata močno žalujte" (Jer. 2, 12.) zavpije to premišljeva je prerok Jeremija, čudeč se, da se drzne ubogi črv zemlje stegniti svojo roko nad svojega Stvarnika. Kaj se vendar mudiš božja pravičnost, da kar v pričo ne kaznuješ ta izvržek človeštva? Kje ste angeli nebeški, da se ne potegnute za svojega kralja in njegovega nasprotnika ne zmeljete v prah zemlje? Megle in oblaki, kje držite svoje ognjene strele, da na mah ne ubijete največjega krivčnika? Ogenj, kje je tvoja moč, da njega ne zažgeš, kakor kedaj pohotne Sodomljane? Zemlja, zakaj ga živega ne pokoplješ, kakor upornega Koreta, Datana in Abirona? O večni Oče! „Respice in faciem Christi tui!" Ozri se na obličje svojega Maziljenca.

(Prov. 83, 9.), videl boš na njegovem sv. obličju grozno rano, katero mu je vsekali nesramni hlapec Malh z železno rokavico, s toliko močjo da ga je po spričevanju sv. Vincencija vrgel na tla ter se mu je vlila kri iz ust, nosnic in ušes. Oče nebeški! ti si na gori Tabor pričal: *Ta je moj ljubljani Sin, nad katerim imam svoje dopadenje*, ali boš toliko grozno krivico svojega Sina pustil brez maščevanja? Ako se je kralju Jeroboamu posušila roka, ker jo je vzdignil zoper preroka (3. Reg. 13.), ako je bil z naglo smrtjo kaznovan Oza, ker se je dotaknil skrinje zaveze (2. Reg. 6.) kaj se šele mora zgoditi onemu nadzrnejšemu zlobnežu, ki si upa udariti Kralja vseh prerokov, tisočkrat svetjšega od skrinje zaveze.

Občudujmo tu, predragi, Jezusovo nedosegljivo krotkost, ki niti ne dopusti, da bi bil kaznovan najhudoobnejši hlapec, da tako z dejanjem potrdi, kar je učil z besedo rekoč: *Sin človekov ni prišel duš pogubljat, ampak rešit.* (Luk. 9, 56.) On, ki je imel oblast, se poljubno maščevali, ni hotel vračati hudega s hudim ter pokončati zlobneža tisuč smrti vrednega, temveč pustil ga je brez vse kazni dalje živeti. V tem zgledu nas je učil naš božji Učenik novega načina maščevanja, namreč hudo povračati z dobrim. In tega so se svetniki brž naučili od Jezusa. Sv. Ambrozij piše: „Boga si pridobi za maščevalca tisti, ki se nad svojim žalivcem ne zna maščevati.“ In sv. Avguštin veli: „Ako ti je kdo storil kaj hudega, odpusti, da ne bosta dva hudobna in da Bog ne bo žaljen od dveh.“ Sv. Filip Nerij pa pozna štiri stopnje, ki vodijo k popolnosti:

Spernere mundum. — Spernere neminem. — Spernere se ipsum. — Spernere spemi.

Prva stopnja je v tem, da zaničujemo svet in ne vežemo svojega srca na njegove minljive dobrrote; na drugo stopnjo stopi, kdor nikogar ne zaničuje, temveč vse ljubi v Kristusu; na tretji stopnji stoji, kdor se vadi v krščanskem zatajevanju samega sebe; najvišjo stopnjo pa doseže, kdor se v sredi najhujšega zaničevanja tako obnaša, kakor da se mu ne bi bilo nič godilo, ter po zgledu Gospodovem velikodušno ravna s svojimi zaničevalci.

Tako je ravnal blaženi Klemen Marija Hofbauer. Ko je nekdanj pobiral miloščino za sirotišnico v mestu Varšavi ter prišel v gostilno, kjer so ravno igrali na karte, je prosil miloščine tudi igralce. A eden med njimi se nad tem tako razsrdi

da sv. možu pljune v obraz ter ga prav zelo zmerja. Svetnik vzame svoj robec, si obriše obraz ter celo mirno reče: „To je bilo zame; sedaj pa še dajte kaj za uboge sirote.“ Ko sirovež sliši te krotke besede, seže v žep, ter da božjemu služabniku ves svoj denar. Kmalu potem pride k njemu k izpovedi in postane čednosten človek. Tu se je uresničila obljuba Jezusova: „Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedli.“

Toda spremljajmo dalje našega Gospoda na potu trpljenja. Iz Anove hiše ga peljejo ranjenega na obličju in zvezanega na rokah k Kajfu. „Veliki duhovni pa in ves zbor so iskali krivega pričevanja zoper Jezusa, da bi ga umorili.“ (Mat. 26, 59.) Bilo jim je vse na tem ležeče, da ohladijo svoje neznosno sovražstvo do Jezusa, in to so upali doseči le tedaj, ako ga spravijo s pota. Zato so sklepali čez njega z besedami modrega Salomona rekoč: „Zaterimo pravičnega, ker nič nam ne koristi in je našim delom nasproti in nas razglaša zavoljo grehov našega obnašanja . . . K najsramotnejši smrti ga obsodimo.“ (Šap. 2, 12. seq.) Na Jezusu najpravičnejšem so iskali krivice, na najnedolžnejšem so želeli najti madež, na najsvetejšem so upali iztakniti greh, da bi imeli vsaj eden vzrok, njega obsoditi k smrti. Vsi so se združili, veliki duhovni in ves zbor so iskali z združenimi močmi kako smrti vredno zadolženje na Jezusu in, ker ga sami niso našli, so poizvedovali po krivih pričah, kojim so obetali svojo naklonjenost, mnoge dobrote, ter denarno plačilo.

Bog hotel, da bi bilo dandanes več pravice in poštenja med nami; da bi od one krivične judovske družbe ne bilo nobenega zaroda na svetu; da ne bi bilo dobiti več sodnikov, ki bi od krivičnega mamona preslepljeni ali od osebnih ozirov nagnjeni pravične in nedolžne krivo sodili; da pa tudi ne bi bilo za nobeden denar in za nobeno prijaznost pregovoriti katoliških kristjanov, da bi krivo pričali zoper svojega bližnjega bodisi pred gosposko, bodisi v zasebnem življenju.

Dasiravno je Jezus najsvetejši in najpravičnejši, vendar le ni manjkalo toliko zlobnih ljudi, ki so hlastno ustregli želji njegovih sovražnikov po krivih pričah. Temu se ni čuditi. Takih ljudi nikoli ni manjkalo, ki iščejo bolj prijaznosti ljudi nego dopadjenja božjega; ki višje cenijo človeško naklonjenost nego mirno vest ter bolj skrbijo za posvetno prijateljstvo nego za neumrjočo dušo. Pa vse pričevanje proti Jezusu je bilo zastonj; kajti solnce se otemniti ne da, in tudi z oblaki pokrito ostane svetlo. Tako tudi krivo pričevanje Jezusu, brezmadežnemu Jagnjetu, ni moglo

škodovati, njemu, ki edini je mogel vprašati: *Kdo izmed vas me bo prepričal greha* (Jan. 8, 46.). Mnogo se je krivično govorilo in pričevalo o Jezusu, a „pričevanja se niso vjemala.“ To lastnost imajo laži, da druga drugo razodene. Samo resnica je trdna, ker ima Boga za pričo. Kolikor bolj se oddalji laž od resnice, tem večja je za njo nevarnost, da bo razodeta; večja ko je laž, poprej bo razkrita.

Ljubimo predragi! vselej resnico; naše govorjenje in pričevanje naj se ravna po apostolskih besedah sv. Jakoba: *Vaše govorjenje bodi: da, da; ne, ne; da pod sodbo ne padete.* (Jak. 5. 12.) Sovražimo laž ter nikdar ne govorimo drugače z jezikom, kakor pa s srcem. Nič ni bolj ostudno, kakor razodeta laž, dokazana goljufija. Zatorej govorimo in živimo vselej tako, da, če hudobni ljudje še tako slabo o nas govorijo, se njih pričevanje ne bo vjemalo.

Sv. Andrej Avelinski je bil duhovnik in odvetnik pri duhovskem sodišču. Kot tak je nekega dne zagovarjal svojega dobrega prijatelja v pravdi ter njemu na ljubo izpregovoril malo laž. Ko pride zvečer domu ter bere sv. pismo, naleti na besede v bukvalih modrosti: „Usta, katera lažejo, dušo umore“ (Modr. 1, 11), katere ga tako vznemirijo, da zapusti svojo imenitno službo, jo zamenja s samostanskim življenjem ter tam do svoje blažene smrti živi spokojno in zgledno pobožno.

A lažnjivi obrekovalci Kristusovi še ne mirujejo. Kakor popljenec, ko zgubi ladjo izpod nog, išče okrog sebe želeč uloviti kako trdo stvar, da z nje pomočjo pripluje spet na zemljo, tako si laž, ko se jej izpodbijejo tla z resnico, išče novih pomoči, da bi z njimi le še priborila spet zgubljena trda tla. Čeravno so bile krive priče zoper Jezusa druga drugo izpodbile ter tako Jezusovo nedolžnost razodele le v jasnejši luči, se vendar obupanim obrekljivcem oglasita še dva pomočnika v hudi sili. „Zadnjič pa sta prišli še dve krivi priči“ (Mat. 26, 60.), nadaljuje sveta zgodba, rekoč: „Mi smo ga slišali reči: Jaz bom razdejal ta z rokami postavljeni tempelj in v treh dneh pozidal drugega, ne z rokami storjenega,“ (Mark. 14, 58). A Jezus je pač brez težav zavrnil tudi te poslednje krive priče in če je med sovražnim obrekovanjem moral užaljen tožiti s kraljem Davidom rekoč: „Lažnjive priče so se vzdignile zoper mene in hudobija je sama sebi lagala“ (Ps. 34, 26.), je zdaj premaganim sodnikom in krivim pričam mogel očitati poln zmagooslavja: „Sramujejo naj se in osramočeni naj bodo vsi, ki se veselijo moje nesreče.“ (Ps. 34, 26).

Bogu bodi potoženo, da najdejo te judovske lažnjive priče tudi med kristjani brez števila hudobnih tovarišev, ki imajo svoje posebno veselje, če le morejo svojega bližnjega krivo soditi, njegove slabosti raznašati ter mu jemati čast in dobro ime. Dandanes že nikdo ni več varen pred kugo obrekovanja. Komaj se v družbi začne pogovor, je že pripravljenih toliko ostrih sodnikov čez poštenje bližnjega, kakor je oseb v tovarišiji. In tu se ne prizanaša nobenemu stanu, za vsakega imajo dovolj primerne gradiva. Gospodo dolžijo zapravljivosti, reveže nadležnosti, kupce goljufije, gostilničarje krivične mere, delayce lenobe, rokodelce nezvestobe, zakonske prešestva, vdove nespodobnega življenja, samske pregrešnih zvez in nečistih djanj. Najraje pa glodajo ob časti in dobrem imenu duhovskega stanu. „Jezik, veli sv. Jakob, je sicer majhen ud, vendar napravi velike reči. Glejte! Majhen ogenj velik gozd zažge. Tudi jezik je ogenj — zapopadek hudobije“. (Jak. 3. 5). Beseda, katero izgovoriš, gre hitro iz ust, pa lahko močno zadene in hudo rani; naglo se izgovori, težko pa vzame nazaj. Žaljiva beseda rani božje Srce, Njega, ki prepoveduje obrekovanje, rani bližnjega, ki je obrekovan, rani njega, ki obrekuje, in tistega, ki obrekovanje rad posluša. Kdor obrekuje, je tat najdražjega blaga — dobrega imena; on mori življenje, kajti: „Vita et fama pari passu ambulat“, pravi moder mož; življenje in dobro ime skupaj korakata t. j. sta enake vrednosti, kajti izguba dobrega imena človeku tako težko dene, da bi raje izgubil svoje življenje, kakor svoje dobro ime. Obrekovanje je smrtna dušna rana, ki se drugače ne da zaceliti, kakor da se povrne dobro ime. „Greh ni odpuščen, dokler ni povrnjeno dobro ime“, trdi sv. Avguštin. Kralj David pa obrekovalce primerja strupenim gadom, rekoč: „Svoje jezike brusijo kakor kača; gadji strup je pod njih ustnicami“ (Ps. 139, 4). In sv. Bernard vpraša: „Ali ni hudobna kača oni jezik, ki brez razločka piči vsakogar, ki mu pride naproti?“

Ko veliki duhoven vidi, da vse krivo pričevanje ni v stanu na Kristusu najti le senco krivice, stopi v sredo zbora pred Jezusa in ga vpraša rekoč: „Ne odgovoriš nič na to, kar ti zoper tebe pričajo?“ On pa je molčal in ni nič odgovoril. Veliki duhoven je dobro vedel, da človek najložje greši z jezikom, zato je s svojim zvitim vprašanjem hotel Jezusa siliti k odporu, da bi potem iz njegovih besed izumel kaj smrti vrednega. Toda goljufaj se, zviti Kajfež! Kristus ne odgovori in s tem največ pove, tebe

osramoti ter spriča svojo nedolžnost. Ravnal je, kakor je o njem pre-rokoval že David: „Kateri mi želijo hudo, nečimerno govorijo in si ves dan goljufije izmišljujejo. Jaz pa, gluhemu enak, ne slišim in sem kakor mutec, ki ne odpira svojih ust.“ (Ps. 37, 13 seq.).

Sv. Ambrož nam jasno razlaga, kaj pomeni molčanje božjega Zveličarja. On pravi: „Kristus vprašan je molčal in tako pokazal, da se nedolžnost ne zagovarja z glasom besede, ne po zagovornikih, temveč po nedolžni, čisti vesti“. Najboljša bramba zoper vse tožbe sovražnikov in zoper krivo pričevanje naših nasprotnikov je dobra in pravična, popolnoma mirna vest. „Naša slava je pričevanje naše vesti, da smo v preprostosti srca in čistosti pred Bogom“, piše sveti apostol Pavel. (2. Kor. 1, 12). Sv. Gregor pa opominja: „Skrbimo, da živimo tako, da nam bo naša nedolžnost priča v nebesih ter priča v našem srcu; nespametne pa pustimo živeti, kakor hočejo“. „Če je Gospod z nami, kdo je zoper nas?“ Če kdo krivo priča zoper nas, imamo zavest, da smo s Kristusom, in da bomo končno z njim zmagali vse svoje sovražnike.

Molčanje Zveličarjevo močno razburi Kajfeža, ki je bil vaju, da se je vse klanjalo njegovi volji; zato se razvname rekoč: „Zarotim te pri živem Bogu, da nam poveš, ali si ti Kristus, Sin božji?“ Jezus mu odgovori: „Ti si rekel. Pa povem vam, posihmal boste videli Sinu človekovega sedeti na desnici moči božje, in priti v oblakih neba.“ (Mat. 26, 63, 64). Kristus, ki je poprej na vse obrekovanje in zaničevanje molčal, odpre sedaj svoja sveta usta v trenutku, ko vidi, da je čast božja v nevarnosti zaničevanja. Kajti on ni iskal svoje časti, temveč čast svojega Očeta, od katerega je bil poslan na svet. Komaj pa se je proglasil za Sina božjega, so se precej hudobni Judje, kakor na dano znamenje, v njega zaleteli, ga tepli, suvali, v njega pljuvali, ga z nogami pehali in s pestmi neusmiljeno bili, tako da se je dopolnilo nad njim prerokovanje Izaijevo: „*Svoje telo sem dal njim, ki so me bili, in svoje lice njim, ki so pulili (brado); svojega obličja nisem obrnil od njih, ki so me zasramovali in zapljuvali.*“ (Iz. 50, 6).

Na svetu je že tako, da kdor hoče pobožno in pošteno živeti, mora zavoljo tega od hudobnežev pretrpeti mnogo zaničevanja. Zato pa opominja sv. Duh vsakega, ki nastopi pot popolnosti: „Sin, ko stopiš v službo božjo, pripravi svojo dušo za skušnjava“. (Sir. 2, 1).

Hudobneženj je to že v naravi, da se nedolžnim in pravičnim radi posmehujejo, ter se norčujejo iz njihovega pobožnega življenja. To zaničevanje je pa za pravične ravno znamenje, da so Bogu prijetni. Kdor zavoljo svoje pobožnosti nima nič trpeti, o tem je jako dvomljivo, jeli pristna in Bogu dopadljiva njegova pobožnost. „Ko bi bili iz sveta, bi svet svoje ljubil, ker pa niste iz sveta, ampak sem vas jaz odbral od sveta, zato vas svet sovraži.“ (Jan. 15, 19).

„In nekateri so ga jeli zapljuvati in mu obraz zakrivati“, (Mark. 14, 65) nadaljuje sveti evangelist Marko. Predragi v Gospodu! Našo lastno sodbo kličem tu na pričo, govorite, sodite, kolika hudobija mora to biti, ako bi se kdo drznil, poštemu častljivemu možu pljuvati v lice in ga tako na najgrši način zasramovati. Kar svet stoji, ni bilo na njem gršega zasramovanja. Ostudni hlapec s svojimi smradljivimi slinami oskruni sveto obličje, v katerega žele angeli gledati (I. Petr. 1, 12). Zato so mu pa zakrivali obraz in zavezali oči, ker so menili, da njihove hudobije tako ne vidi. Toda „Deus totus oculus est“ — Bog je zgolj oko, veli sv. Avguštin: „on odkriva globoke reči ter ve to, kar je v temi, in luč je ž njim“, (Daniel 2, 22). Zato pa grešnik zastonj išče trde teme, zastonj zaupa svoje grehe temni noči in le samega sebe goljufa, ko se tolaži, rekoč: „Tema me obdaja in stene me zakrivajo in nihče za menoj ne pogleduje; koga bi se bal? (Sir. 23, 26). Kajti vse je očito in odgrnjeno pred njim, kateremu bo treba dati odgovor“. (Hebr. 4, 13).

Kristjani moji! Ako bi mi ne bili tako lahkomišljeni kakor Judje ter bi bolj trdno verovali v vsegavednost božjo, pa bili bolj uverjeni, da Bog ve vse naše misli, besede in dejanja, kako redko bi pač grešili; pač pa bi vselej v nevarnosti greha zaklicali z egiptovskim Jožefom: „Kako bi mogel storiti tako hudobijo in grešiti zoper svojega Boga?“ (1. Mojz. 39, 9).

„In so ga zakrivali in v obraz bili in ga vprašali rekoč: „Prerokuj, kdo te je udaril“ (Luk. 22, 64). Kakor z nespametnim človekom, so delali Judje s Kristusom, ga zasmehovali, mu oči zavezovali, ter ga porogljivo izpraševali: „Kdo te je udaril?“

Dal Bog, da bi bila tolika hudobija v Judih končana, a se žalibog ponavlja še dandanes v vseh tistih kristjanih, ki še zdaj Kristusa zasmehujejo ter imajo njegov sveti nauk za nespamet. So ljudje, ki menijo, da ni večjega veselja na svetu kakor nespodoben kratek čas, kojim je zabavljanje zoper sv. reči, Cerkev

in njene svete obrede in njene služabnike prava slaščica, ki ne preračunijo škode, ko s takim vedenjem povzročijo, ko na stotine vernih duš žalijo in nedolžnih otrok pohujšajo.

Kristjan moj! Seži v globočino svojega srca in premišluj sedaj v svetem postnem času prav resno, kolikokrat od svoje zadnje spovedi, kolikokrat od zadnje velikonočne spovedi in kolikokrat v svojem življenju si tudi ti že udaril svojega Zveličarja? Če je Kristus glava in mi udje, tedaj Kristusa bijemo, kolikorkrat delamo greh. S svojo krivičnostjo in goljufijo ti onečastiš njegove sv. roke; s prevzetnostjo in z napuhom prebadaš liki trnje njegovo sveto glavo; z nezmernostjo in pijanostjo ga biješ po ustih; z nesramnostjo in nespodobnostjo ostudno zakrivaš njegovo sv. lice; z jezo in nevoščljivostjo raniš njegovo sv. Srce; z nečistostjo in prešestvom skruniš njegovo sv. Telo. Jezusa biješ ti nespokorni, svojeglavni, razuzdani mladenič; ti nečimerno, posvetno, nečisto dekle; ti gizdava, lahkomisljena, prepirljiva, obrekljiva, nezvesta žena; ti zapravljivi, pijani, prešestni mož. Ali ne veš, da bo sodni dan isti Jezus stal pred teboj kot tvoj Sodnik, kateremu boš moral dati natančen račun o vseh svojih mislih, željah, besedah, šalah, o svojem djanju in opuščanju?

Ko se je Kristus na rotnenje velikega duhovna očitno proglasil Sina božjega, „tedaj je veliki duhoven raztrgal svoja oblačila rekoč: „Preklinjal je Boga; koj potrebujemo še prič?“ (Mat. 26, 65). „Oni pa so ga vsi o b s o d i l i, da je smrti vreden“. (Mark. 14, 64).

V trenutku, ko se je Jezus slovesno potegnil za čast božjo ter pred vsem zborom izjavil, da je božji Sin, je hudobija Judov in velikega duhovna dosegla svoj namen; zato so vsi kakor iz enih ust izrekli Jezusovo obsodbo. Niti enega ni bilo, ki bi Jezusa zagovarjal in si upal glasovati proti krivični obsodbi. Če ravno so bili med njimi taki, kojim je poprej dobrote skazoval, (saj je bil celo nesramni hlapec, ki ga je za uho udaril, oni Malh, kojemu je on na Oljski gori uho ozdravil), ki so gledali njegove čudeže, kojih sorodnike je ozdravljaj ali od mrtvih obudil, in vendar so ga vsi brez izjeme obsodili.

Učimo se tu od Jezusovih nasprotnikov, kojih nobeden si v trenutku nedolžnega obsojenja ne upa prevzeti vloge zagovornika, kako nevarno je zanašati se na človeško pomoč. Mi le preveč zaupamo ljudem, ki nas v zahvalo zato kvečjemu podlo izkoriščajo ter zlorabljajo našo prijaznost, pomagati nam

pa malo morejo. Ali nam pomagajo iz sebičnosti, v skrajni sili nas pa radi brez pomoči pustijo. V prevelikem zaupanju do ljudi se bolj bojimo njim zameriti nego Bogu. Ta napačen strah pred ljudmi pa je kriv, da tolikokrat ter tako lahkomišljeno prelomimo božje zapovedi ter tako brez vse skrbi grešimo, kakor da bi Boga več ne bi bilo. Obrnimo torej ta sveti postni čas v to, da resno pogledamo v svoje srce in se prepričamo, koliko odgovornost smo si spet nakopali s svojo brezbriznostjo glede spolnovanja božjih zapovedi ter v ta namen sedaj poklekimo pred zaničevanega in krivično obsojenega Zveličarja rekoč:

O Jezus najkrotkejši! Mi spoznamo, da smo mi tisti največji grešniki, ki smo te tolikokrat udarili, kolikorkrat smo prelomili božje zapovedi. A ravno tisti sedaj tukaj pred tvojim neskončno usmiljenim Srcem objokani klečimo in te s skesanim kraljem Davidom ponižno prosimo: „Ne spominjaj se grehov moje mladosti in moje nevednosti“ (Ps. 24, 7). S tvojo milostjo trdno sklenemo, tebe nikdar več ne žaliti. Naše roke naj se poprej posušijo, preden bi tebe s svojimi pregrehami zopet v obraz bili, naše oči naj oslepijo, preden bi kako pregrešno reč z dopadajenjem ogledovale; ušesa naj nam oglušijo, preden bi se dali pregovoriti v greh; jezik naj umolkne, preden ga zlorabimo v tvojo nečast ali v obrekovanje bližnjega; noge naj nam odpadejo, preden bi nas nosile v grešno priložnost; srce naj se razpoči raje, ko bi v sebi hranilo kako grešno ljubezen; vsi naši počutki naj se v prah in pepel zdrobijo, preden bi se tebi zoperstavljali. Po svoji neizmerni krotkosti, ko si kazal v hiši velikega duhovnika napram svojim zaničevalcem, te prosimo, odpusti nam vse naše grehe, zlasti one, ki smo jih storili v svoji nagli jezi in nepotrpežljivosti in dodeli nam svojo milost, da te odsihmal toliko bolj častimo in ljubimo, kolikor bolj smo te do sedaj zaničevali, zakaj mi hočemo živi in mrtvi tvoji ostati.“ Amen.

Iv. Rotner.

Druga postna nedelja.

1. Kristusov značaj.

(Govoril prof. dr. J. Ev. Krek v postu I. 1906 v ljubljanski stolnici.)

II.

Kristus nam je vzor religioznosti, vzor pobožnosti. — Po čem naj se pa kaže ta krepost? Religija ljubezni se

more kazati le po ljubezni. Tako tudi govori Gospod sam, ko pravi: „Po tem vas spoznajo, da ste moji učenci, če se boste ljubili med seboj.“

Še značivnejše nam pojasnjuje to plat svoje religije pri zadnji večerji.

Bilo je krog 11. ure zvečer, ko je stal Gospod v obednici na Sionu sredi svojih apostolov in jemal od njih slovo. Nepopisno lepe so besede, ki so takrat vrele iz njegovega ljubeznivega srca. Na koncu teh besedi se mu dvigne njegova duša k Očetu in v goreči molitvi takorekoč za oporoko svetu moli svojo višjo duhovsko molitev. V tej molitvi prosi za svoje lastno poveljanie, za svojo lastno človeško naravo. Moli dalje za svoje apostole, potem pa pristavi tudi še molitev za vse človeštvo. „Ne prosim te pa, o moj Oče, samo za te, samo za apostole, ampak tudi za vse tiste, ki bodo verovali vame po njihovi besedi. Prosim te, naj bodo eno, kakor si ti v meni eno in jaz v tebi eno, da bo svet spoznal, da si me ti poslal.“

Odločivno znamenje, v katerem naj se spozna religija Gospodova, je torej edinstvo; odločivno znamenje, po katerem naj se ločijo njegovi učenci od vsega sveta in od vseh drugih družb, je to, da so eno med seboj. In to znamenje naj bode tako čudežno, da bodo ljudje vsled njega verjeli na nadnaravni izvir te religije, da bodo verjeli, da je On, ki je začel to religijo, božji sel.

Res, čudovite besede! Po edinosti, ki naj vlada v religiji Kristusovi, naj se spozna ne samo, da je ta religija Kristusova, ampak tudi, da je prava, božja, nadnaravna.

Svojim učencem je dokazal svoje poslanstvo s čudeži: Vpričo njih je obujal mrtve, slepcem je dajal vpričo njih vid, vpričo njih se je izpremenil na gori Tabor; dal je končno neizbrisni dokaz poslanstva s tem, da je sam vstal od mrtvih. Teh znamenj verniki za njim ne bodo več videli. Zato jim zapušča drug čudež, da bodo eno, kakor sta Oče in sin eno v nebesih.

Edinstvo kali seveda iz ljubezni. Sloni na prepričanju, v katerem moramo moliti „Oče naš.“ Res je ta edinstvo značilni znak Kristusove religije. To so spoznala vsa stoletja.

Katero je namreč zunanje znamenje, na katerem sloni vera naša? — To znamenje je edinstvo vere, upanja in ljubezni, ki se zrcali v Cerkvi Kristusovi.

Ko stopi religiozen človek v cerkev, mu takorekoč vse, kar vidi v hramu božjem, oživi; preko časa in prostora se spoji duša njegova s Stvarnikom. Nazaj in naprej mu gleda duševno oko, stare bivše čase mu oznanja, kaže mu bodoče dni. Duševno oko vidi, da kameniti kipi, ki so v katedralah naših, žive; da podobe žen s sklenjenimi rokami dišejo z nami vred pobožne molitve; da so svetniki in podobe, ki jih predstavljajo, polne življenja, da z nami soglašajo v molitvi. Nazaj gre človek, gleda v preteklost, vidi pred seboj svojega očeta, svojo mater, deda, pradedo, davne vernike, ki so ravno tako hodili v cerkev, ravno tako molili, pristopali k obhajilni mizi Gospodovi, izvrševali dolžnosti svoje vere. — Ko vidi mašnika pri oltarju, ga premaga ta prizor, da ne misli na sedanost, ampak glede v dobo, ko je Gospod ustanovil evharistično daritev; zave se, kako se je svet izpreminjal od tistega časa, kako vlada povsod drugod samo ena edinost, edinost v razporu in minljivosti, tukaj pa ostane vse, kakor je bilo. Bila je izpoved pred sto, dvesto . . . tisoč leti. Bil je oltar pred tisoč, tisoč osemsto leti . . . In kakor danes, tako so tudi takrat verniki molili, izpovedovali se, pristopali k obhajilni mizi, izvrševali svojo vero. In tako ostane poslej, tudi v bodočnosti; vera ostane taka, kakor je bila v preteklosti. In tisti nauk, ki se ga je kdo učil od svojih staršev, bo on zapustil svojim otročičem, otroci zopet svojim otrokom . . . itd.; šlo bo od roda do roda naprej.

Ta edinost vzdržuje človeku vero, ta edinost je njen čudežni značaj, po katerem se spozna, da je bil On, ki jo je ustanovil, res od Boga poslan.

Poseben značaj religioznosti Gospodove je že v tem izražen, ker ta edinost, ki se kaže vedno in povsod, ne more kaliti v posamni osebi, ne sije iz lic posamnega človeka, se ne rodi v posamni duši, ampak to je edinost, ki sloni na temelju družbe. Iz tega sledi, da religioznost Kristusova ni posamna, individualna, ampak splošna, družabna, socialna.

V značaju Gospodovem vidimo, da je on ta socialni značaj religije in religioznosti svoje kazal povsod.

Socialnost človeško podirajo egoistični instinkti; nagoni sebičnosti, ki tiče globoko v človeškem srcu; ti nagoni so nasprotni ljubezni. In te nagone zatira, pobija naš Zveličar. Njegovo življenje je boj nasproti sebičnosti. To jasno kaže s tem, ker

se bojuje neprestano nasproti dvema strastima, ki najbolj ovirata mirni družabni razvoj, najbolj nasprotujeta socialnemu življenju — nasproti napuhu in nasproti lakomnosti.

Napuh pobija s tem, ker pravi, da je oblast vsakega človeka vezana; vsak človek je za to, kar mu je izročeno, odgovoren. To on sam poudarja celo nasproti sodniku Pilatu, ki mu pravi: Jaz imam pravico te umoriti ali izpustiti. Zveličar pa odgovori: Ne bi imel te oblasti, če bi ti ne bila dana od zgoraj. — On sam uči, ko ustanavlja oblast v svoji religiozni družbi, da naj bo ta oblast služba. Kdor je oblastnik kjerkoli, oče v družini, vladar v državi, mora misliti, da izvršuje težko službo, za katero je odgovoren, v kateri bo treba dati enkrat onstran groba strog račun pri Očetu. On ne pozna neomejene oblasti, neomejenega gospodarstva, ampak pozna le služabnike, ki izvršujejo po volji božjega Očeta svojo službo pri drugih.

Sam poudarja, da je to, kar on uči, drugačno kot to, kar uče pogani; kar on veleva, je drugačno kot ono, kar so izvrševali pogani. Poganski vladarji gospodujejo, njih knezi gospodarijo, v Cerkvi Gospodovi pa ni tako; kdor je tu prvi, mora biti zadnji in vsem drugim za hlapca. Sam kaže to v svojem življenju, ko služi apostolom in jim streže. Najznačivejše dejanje, s katerim kaže, kakšna bodi oblast po njegovih religijskih načelih, je dogodek iz zadnje večerje, ko si opaše prt, vzame umivalnik, poklekne na tla ter umiva noge apostolom, učitelj svojim učencem, včlovečeni Bog borim stvarcem.

Drugi boj velja lakomnosti. Zakon krščanstva se glasi: „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.“ — S temi besedami hoče reči: Blagor onim, katerih srca niso navezana na posvetnost, katerih ljubezen do Boga in ljudi je večja kakor do premoženja. Sam v svojem življenju tako zaničuje posvetne dobrine, da more samo nekaterim izvoljencem reči v tem oziru, naj gredo za njim. V popolni revščini živi celo svoje življenje.

Nasproti sebičnosti slavi najvišjo zmago tedaj, ko visi na lesu sv. križa. Pod križem stoji žalostna mati, poleg nje učenec, ki ga ljubi, v okolici nekaj oseb, ki so mu še v zadnjih trenutkih zveste in udane. Trpi neizmerne bolečine. Njegovo duševno oko pa ne misli na lastno bridko trpljenje, njegovo duševno oko se ne ozira na žalosti onemoglo mater, ne na učence in drage njegove; ampak njegov pogled je splaval preko klečeče

množice daleč daleč do mej vesoljnega sveta. Prve besede, ki jih zakliče na križu, slovejo: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“ Te besede so najpopolnejša zmaga egoizma; najpopolnejše uničenje vsake sebičnosti pomenjajo. Zato umevamo, da zahteva Kristus v svoji religiji, naj se vsak vernik ravna po tem vzoru, naj nasproti egoizmu, ki sili človeka v nizke nagone, postavi ljubezen, postavi socialno čuvstvo in socialne težnje svoje, seveda lepo ožarjene in ogrete z ognjem njegove religioznosti.

Kako daleč sega socialni značaj njegove religije?

To vemo iz besedi, ki jih govori apostolom, rekoč: *Pojdite in učite vse narode*. Njegova religioznost mora prekvasiti ves svet, mora pridobiti vsa ljudstva na zemlji. Celo človeštvo bodi ena rodovina, ki naj govori en jezik ljubezni in hrepeni po tem, da tudi v dejanju postane edina z Očetom in Sinom.

Edinost religije Gospodove gre še dalje. Pri sv. Marku imamo zapisane besede njegovim apostolom, ki pomenjajo še več: „Oznanjajte evangelij vsemu stvarstvu.“ Apostolom naroča, naj oznanjajo evangelij ne samo ljudem, ampak tudi goram in logom, cvetkam na polju, pticam pod nebom. Vsi naj se udeleže blagovestnosti Gospodove. V katerem smislu? Zdi se, kakor da bi hotel reči, naj bo njegova religija tako močna, tako gorka, da bo ljubezen njena ogrevala tudi mrzlo, brezčutno, neumsko naravo, in da bodo z ljudmi vred soglašale gore in vode, solnce in luna, hladni vetriček, ljubke cvetke na zemlji, da se bo vse skup strnilo v en glas in klicalo z ljudmi vred: „Oče naš, kateri si v nebesih.“ Pač zato, ker je človek središče vsemu stvarstvu. Če človek, ki je središče vsemu, moli „Oče naš“ in tudi živi kot brat med brati, kot član ene velike svete rodvine, potem tudi prav rabi posvetne stvari in vse to, s čimer se stakne, kar rabi za telesno izpopolnjenje, z njim vred in po njem daje čast in hvalo nebeškemu Očetu.

Tako daleč torej meri edinost Jezusove religije. Toda pričenjuje se ta edinost v ožjem krogu, na manjšem prostoru in iz tega vun šele raste, da preseže ves obširni svet.

Najprej vidimo, kako oklepa v ljubezni svojo mater in ožje rojake, potem pa svoj rodni kraj, svojo preljub domovino.

Kako ljubi naš Zveličar svoj dom! Lep je njegov dom. In najlepši kraji tega lepega doma so kraji, kjer najraje biva naš Gospod. Kako ljubi čiste basaltne gore palestinske, kako rad zbira krog njih in na njih svoje drage učence. Na gori Tabor,

kjer je najlepši razgled do Sredozemskega morja, od koder se na vzhodu igra Genezareško jezero, odkoder pogled sega do visokega Hermona in Libanona na severu — v tej krasni naravi se ponaša tudi sam v svojem nebeškem sijaju. Poleg Jeruzalema mu je najljubša Oljska gora, obraščena z oleandri in oljkami. Ta gora ima lep razgled povsod, daleč globoko do Mrtvega morja. Gospod najraje biva krog najlepšega kraja domovine svoje, krog milega Genezareškega jezera, na desnem bregu posutega z najlepšimi in najbolj cvetočimi mesti, v katerih kipi in klije življenje, tam kjer stoje krasna mesta Kafarnavm, Betsaida itd. — Na drugi, levi strani kipe iz morja sive skale v nepopisni lepoti. Kako ljubi to zemljo; iz nje zajemlje svoje prilike; podobe rabi svojim učencem, kakor jih nudi cvetoča livada; ptiči mu nudijo primere njegovim naukom; polje, ki se giblje v klasju, ga spodbuja, da ga primerja svojim delom, svojim naukom; vinogradi, tihi gozdovi in visoke gore mu služijo, da iz njih jemlje podobe in primere svoje.

Samo parkrat gre Gospod z doma: enkrat preko sirske Fenicije, Sidona in Tira, parkrat na drugo stran Genezareškega jezera v deseteromestje (Dekapolis). Drugače ostaja doma, neče se ločiti od ljubljene domače zemlje. Tudi apostole pošilja najprej po domačih tleh, po svoji krasni domovini.

Nepopisno lepo je, kako naroča po svojem vstajenju apostolom, naj gredo v Galilejo, da se bodo tam še enkrat videli. Ne more se ločiti od kraja, kjer je preživel lepe ure, še enkrat hoče, da gleda s svojimi tovariši vred veličastvo narave, ki je najlepše razvita krog milega Genezareškega jezera. Pri tem jezeru ustanovi Cerkev, ko postavi Petra za pastirja svojim ovcam in jagnjetom in ovčicam.

Najlepše se pa kaže velika, goreča Kristusova ljubezen do domovine cvetno dedeljo. Vidimo, kako gre z apostoli, ki se jim je pridružila večja množica raznih ljudi — zlasti pobožnih romarjev, ki so prihajali za velikonočni praznik v Jeruzalem — iz Betanije gori proti Oljski gori. V množici nastane neko čudno vretje. Gotovo je vsem v mislih, da je Kristus pred nekaj dnevi obudil Lazarja v Betaniji, ki je ležal mrtev že štiri dni v grobu. Te množice se loti naenkrat čudovito navdušenje in kakor bi blisknilo vanjo, jim rodi zavest, da je ta, ki ga spremljajo, tisti od prerokov obljubljeni Odrešenik, ki ima s svojim kraljevskim nastopom osvoboditi izraelski narod. Brž hoče napraviti sprevod

svojemu kralju, mu nastilja veje, rože in cvetice na tla, razgrne obleko na pot, vmes pa vpije: *Hosana kraljestvu Davidovemu, slava Bogu na višavah, češčén, ki pride v imenu Gospodovem!*

Naš Zveličar mirno jezdi na osličku; in ko pride na preval Oljske gore, se mu razprostre pred očmi prostrano jeruzalemsko mesto. Ko ga zagleda pred seboj, ko mu zabelé nasproti stene jeruzalemskega templja, ko zalesketa v solnčnih žarkih pozlačena streha njegova, takrat poda naš Zveličar najlepši dokaz najčišče, najpožrtivovalnejše ljubezni do svoje domovine. Tam na severnem kraju mesta, malo proč od templja, se je raztezalo polje, kjer je ležalo razmetano kamenje; in sredi tega kamenja je par dni kasneje imela rabeljska roka postaviti tri križe, na enem je imel viseti — on sam, Zveličar, božji Sin. Oko njegovo ne gleda Golgotske ravnine, tudi se ne ozira v znožje Oljske gore, kjer je vrtiček Getsemanski, tje dol, kjer je imel trpeti smrtni boj, kjer je imel prestati najhujše duševne bolečine; — tudi tje ne gleda njegovo oko. Ampak njegovo oko gleda samo na tempelj, samo na mesto, samo na ljudstvo, ki ima v svojem templju svoje središče, svoj dom, svoje vse; in zaveda se, da je to ljudstvo njegov narod in tempelj središče domovine njegove.

Z dna srca vzklikne: *O, da bi hotelo spoznati, kaj je tebi v mir!* In solze mu zarose lica, omočijo njegov obraz — prav takrat, ko mu kriči orientalsko navdušena množica pozdrave in proglašá za kralja, za svojega Mesija. On ne sliši teh glasov. Ker ne bo množica našla v njem zemskega osvoboditelja, kakor je vedno pričakovala z vsem judovskim svetom, — bodo ti glasovi čez nekoliko dni umolknili in ta množica bo kričala strašne besede: „Križaj ga, križaj ga!“ Kristus vse to dobro ve, a ne vznemirja ga to. Nič ne misli, kaj se bo godilo v Getsemanskem vrtu, pri Kajfu, pri Herodu, in kaj na Golgotski ravnini; on misli le na nesreče, ki čakajo njegov narod in ljubljeno domovino. Nekoliko let naprej gleda in vidi, kako prihajajo v Jeruzalem sovražni vojaki in pridero v tempelj, kako žvenketajo kopita sovražnikovih konj po svetem prostoru, kako škropi kri njegovih rojakov ob sveto zidovje templja; vidi, kako moré in v nedosežni divjosti razdirajo, da ne ostane kamen na kamnu. Ta misel mu otira grenke solze.

Tako vidimo pri našem Zveličarju, kako se rodbinski značaj, ki izvira iz religije, pričenja v domačem krogu, pričenja v lju-

bezni do matere, rojakov, do ljubkega mesta Nazareta in kako se širi dalje ta ljubezen do domovine, naroda in od tam naprej brez konca do celega človeštva.

Bilo je veliki torek zvečer, ko je Zveličar zapustil Jeruzalemski tempelj za vedno. Tri dni je bilo hudega boja v tem templju; on je zmagal. Zakrknjenost in besnost sovražnikov je prikipela do vrha. V torek zvečer je Kristus zapustil tempelj z apostoli in od takrat ga ni več videlo njegovo oko. Na nasprotni strani je stala Oljska gora. Tja pelje Kristus svoje učence in tam jim pojasni poraz, razpad Jeruzalemskega mesta in templja. Pravi jim, kako bo narod, ki je njega zavrzel, tudi sam zavržen, in kako bodo Judje tavalj brez gospodarja, brez blažilnega miru, brez spoštovanja in časti križem sveta.

Veliki torek jim torej razkrije, da rodbinske edinosti, ki jo tako globoko želi njegova duša, ne doseže njegov narod, ampak da bo ta narod razbit, uničen brez „Očenaša“, zato ker egoistični instinkt njegovih voditeljev ne pusti, da bi se uklonil resnici in s tem rešil sebe in svojo domovino . . . Takrat pove Gospod, da njegova religioznost ne pozna samo edinosti ljubezni, ampak tudi *edinost sile in sodb*e.

Na Oljski gori pojasni namreč, kaj se bo zgodilo z mestom Jeruzalemom in s templjem; potem pa izreče tudi besede: „Ko pa pride Sin človekov v svojem veličanstvu z nebeškimi angeli, se usede na prestol svojega veličanstva in pred njim se zberejo vsi narodi.“ Takrat pride Sin človekov kot *sodnik*; in tisti, ki niso hoteli razumeti njegovega jezika, ki moli „Očenaš“, ki niso hoteli biti edini, vsi tisti *bodo takrat edini*, da bodo razumeli glas *o sodb*e Gospodove.

Res, Kristusova religija je religija ljubezni, in po ljubezni se kaže in od ljubezni živi ter meri na to, da uniči vso sebičnost, vse egoistične instinkte, meri na to, da nas napravlja podobne onemu, ki je molil na križu za svoje sovražnike. Ta religija ima pa tudi to edinost, da kdor neče biti edin s sobraty in neče sprejeti te religije ljubezni, bo vendarle enkrat moral priznati edinost človeštva s tem, da bo stal pred *sodbo* božjo in razumel *e n* jezik božjega *sodnika* . . .

Solnce je zahajalo, ko se je verna četica stiskala krog Jezusa na Oljski gori. Zadnji žarki so poljubljali mesto in tempelj. Takrat je Zveličar govoril o propadu tega mesta, da ne ostane kamen na kamnu. Mrak se je širil po judovskih gorah, in po

srcih te verne četice je tudi vrelo mračno otožno čustvo. Jel jim je praviti, da mora biti človek pripravljen tako kakor mora biti gospodar pripravljen na tatu, vratar, da sprejme svojega gospoda, kakor morajo biti pripravljene device in morajo imeti svetilke in olja, da morejo spremiti v slovesnem sprevodu ženina, ko pride ob nedoločeni uri.

To jim je pravil. Pravil jim je, kaj se bo zgodilo ob sodbi poslednji. Opisal je edinost vseh narodov, vsega človeštva, vsega stvarstva pred prestolom sodnikovim. Apostolom drhte srca, stiskajo se krog svojega božjega učenika. Vmes pa, v njihov strah, v razboljene duše pa pride svetla luč v besedah, ki naznanijo, kam se ima razrasti ta edinost, ki kipi iz religije Kristove, v besedah ki slovejo: *Pridite blagoslovljeni mojega očeta in zasedite kraljestvo, ki je pripravljeno od vekomaj. Amen.*

2. Jezusovo trpljenje v Jeruzalemu.

2. Peter zataji Jezusa, Judež obupa.

Sinove sem si vzredil in jih povikšal,
oni pa so me zaničevali. Iz. 1, 2.

Bilo je dne 15. sušca 44. leta pred Kristusom. Slavni rimski imperator Julij Cezar pride v zborovalnico med svoje odlične in, kakor misli, zveste svetovalce, namenjen posvetovati se ž njimi o jako važnih političskih zadevah. A komaj se začne posvetovanje, med katerim naj bi se Cezar proklical rimskim cesarjem, ko ga iznenadno, zahrbtno napade ljudski tribun Servilij Kaska z ostrim bodalom in v trenutku zablisnejo noži ostalih zarotnikov po dvorani, Cezar se skraja še skuša braniti, a ko se ozre po dvorani in med svojimi morilci zagleda tudi svojega ljubljenca, mladostnega pretorja Marka Bruta, kojega je bil v prvi mladosti sprejel za svojega sina, ga redil in vzgojeval, ter ga odlikoval pred vsemi drugimi, ga je to toliko užalilo, da je bridko vzdihnil rekoč: „Kaj tudi ti, moj sin Brut!“ Po teh besedah se je zavil v svoj plašč in od 23 ran obdan se je mrtev zgrudil na tla. Hotel je reči: Je li to hvaležnost za vse preobilne dobrote, koje sem ti izkazoval v tvojem življenju, da zasajaš sedaj smrtno bodalo v srce svojemu dobrotniku!

Verjemite mi predragi v Gospodu, da je bridkost Cezarjeva v trenutku, ko vidi med svojimi morilci tudi svojega ljubljenca, le slaba senca onega žaljenja, s kojim je bilo prenapolnjeno Jezusovo božje Srce takrat, ko je med povzročitelji svojega bridkega trpljenja ugledal tudi dva svoja apostola, kojih

eden ga bojazljivo zataji, drugi pa predrzno izda. Ako Judje in neverniki žalijo Kristusa, more tako zaničevanje še prenašati njegovo božje Srce; kajti kaj drugega bi mogel pričakovati od svojih sovražnikov? Ako se pa v vrsto njegovih žalivcev postavljajo taki, koje si je med drugimi privzel za svoje prijatelje, koje je redil in vzgojeval s svojimi nauki in celo s svojim presvetim Telesom, jih odlikoval s svojimi čudeži in jim izročil največje oblasti na zemlji, je moral pač tako zatajeni in izdani Zveličar v sredi svojega trpljenja vzdigniti svoje oči in pri pogledu na svoje ljubljence otožno vzdikniti: Kaj tudi ti, Peter? Kaj tudi ti, Judež? Otroke, sinove sem si izredil in jih povikšal, oni pa so me zaničevali.

Da tudi mi z enakim žaljenjem ne dajemo povoda pritožbam Jezusovim, naj sta nam v predmet današnjega premišljevanja Peter, ki zataji Jezusa, in Judež, ki ga izda.

Ko je naš božji Zveličar pri zadnji večerji svojim učencem govoril o svojem bližnjem izdajstvu, so kar tékmovali med seboj, zatrjujoč mu z mnogimi besedami svojo zvestobo in ljubezen. Posebno pa se je po dvorani razlegal glas, močnejši od drugih, — glas Petra, ki je bil vžgan tolike ljubezni do Jezusa, da je zagotavljal, postaviti za njega svoje življenje ter pretrpeti za njega ječo in smrt. In ko se se je kmalu za tem celo z mečem zavzel za svojega Gospoda, je bilo videti, da mu je resnica s poprej storjeno obljubo. A ni še preteklo 24 ur, ko se mu je že nudila priložnost, izpolniti dano obljubo, in že se je ljubezen do Jezusa v njegovem srcu toliko ohladila, da je v svojem strahu pred ljudmi pozabil na vse od njega prejete dobrote in trikrat po vrsti sramotno zatajil svojega Gospoda. Prvič taji, da bi bil njegov učenec, da bi ga poznal, da bi vedel in razumel, kaj govori vratarica. Drugič svojo prvo neresnico potrdi s prisego. In tretjič krívi prisegi dostavi še kletev. O kako nagla, kako velika izprememba se je zgodila s Petrom! Peter, velik svetnik, postane v trenutku grešnik; Peter goreč apostol, jame biti brezbrizen mlačnejš; on, resnicoljuben mož, se izpremeni v lehkomiselnega lažnika.

Predragi! Ako se Peter, ona trdna skala, na katero se ima pozidati sv. Cerkev, maje, lahko iz tega spoznamo, kako slaba in nestanovitna je človeška moč, kako dvomljivi in izpremenljivi so vsi naši storjeni sklepi, in kako malo moremo zaupati

sami sebi. Iz Petrovega zatajenja se pa tudi učimo, da brez milosti in pomoči božje ničesar ne moremo storiti. Peter ne bi bil nikdar padel, ako ne bi bil preveč zaupal sebi. To predrzno zaupanje je razodeval, ko se je ponujal za Kristusa v ječo in smrt, mesto da bi ga prosil moči in stanovitosti; predrzno je bilo, da je šel v Kajfovo hišo, da se je pridružil hudobnim hlapcem, da se je razgovarjal z vratarico. Vse to je bilo Petru bližnja priložnost v greh, v koji se je lehkomiselnost mudil, in zato je moral na sebi izkusiti bridko resnico besed sv. Duha: *Kdor nevarnost ljubi, bo v njej poginil.* (Sir. 3, 27.)

„Zanetili so pa ogenj v sredi dvorišča in so kraj njega sedli. Simon Peter pa je stal in se je grel.“ (Luk. 22, 55.) Kaj delaš Peter med zlobnimi hlapci? Apostol Gospodov, kaj se zadržuješ med zlobnimi, grešnimi ljudmi? Kako sodita luč in tema skupaj? Hočeš-li potolažiti robatih hlapcev in neotesanih vojakov smrtno sovrašтво do Kristusa? Hočeš-li poučiti in v krotka jagnjeta izpreobrniti divje razbojnikje? Ali ne veš, da golob med jastrebi ne more ostati brez škode, in da jagnje med volkovi ni dolgo brez rane?

Na premnogih zgledih le predobro dokazana resnica je, da dober človek med hudobnimi ne ostane dolgo pošten. Zato pa svari sv. Evherij one, ki ljubijo nevarne tovarišije, in vpraša: „Čemu se mudiš v družbi nečimernosti, na sedežih posmevalcev in njih, ki govorijo zoper Boga, in sediš pri takih, ki delajo krivico? Nikar preveč ne zaupaj; hudi duh včasih pripušča varnost, da spravi v pogubljenje.“ Vsakdanja izkušnja te besede potrjuje in uči, da se vselej pohujšajo dobri, kolikorkrat se družijo s hudobnimi, ter da se naopak le redko hudobni poboljšajo po dobrih. K hudemu človeka sili že njegova lastna narava, ga preganja hudi duh in ga vlečejo slabi zgledi. Zato že neki rimski pregovor veli: „Facilis descensus averni.“ Lehko je priti v pekel. Nevarnost slabe tovarišije je dobro poznal že sv. apostol Pavel in opominja svoje Korinčane rekoč: „Ali ne veste, da malo kvasu vso testo okisa?“ (1. Kor. 5. 6.); tako en sam hudoben človek zapelje v greh brez števila drugih, ako se z njim pečajo. Blagor tebi ljubi kristjan, ako si še nedolžen in nepokvarjen; celi svet ti ne more prekupiti tega bogastva. Varuj se torej, da ne izgubiš dragocenega zaklada, zapeljivih oseb, pohujšljivih družb, hiš, ki so na slabem glasu, v katerih ni strahu božjega, pač pa razuzdano obnašanje, kjer je mesto poštenja nesramnost, mesto po-

božnosti zapeljivost, kjer več velja beseda pohujšljivih kvantačev, kakor nauk sv. evangelija. V takih hišah človek postane hudoben zoper svojo voljo, zato je nagel beg iz njih edina rešitev. Pomenljivo vprašuje duhovit voditelj pobožnega življenja: Kako veselje imaš, muditi se v hiši, v kateri moraš vsak dan hudo premagati ali pa se pogubiti?

„On pa se je jel rotiti in prisegati: Ne poznam tega človeka, o katerem govorite“. (Mark. 14, 71.) Kaj čudnega slišimo! Lastnim ušesom skoraj ne verjamemo! Peter, krona naših glav, pade, skala sv. Cerkve se maje: „Ne poznam tega človeka, o katerem govorite.“ Kakšna je ta beseda, o Peter! Ali ne poznaš tistega, ki je tebe pri Galilejskem morju za seboj poklical, te povzdignil k apostolski službi in te odločil v najimenitnejšo čast delivca božjih skrivnosti? Ali njega ne poznaš, ki je s čudežem tako bogato blagoslovil tvoj ribji lov na morju, ki je tebi na morju podal roko, ko si se začel potapljati, ki je potolažil vihar in pogladil valove ter tako rešil čoln, v katerem si ti s svojimi tovariši bil v smrtni nevarnosti? Ali ne poznaš več njega, ki je tvojo taščo rešil hude mrzlice? Saj je ravno tisti Kristus, ki je tebe izvolil za svojega namestnika in ti izročil ključne nebeškega kraljestva. On je, ki te je pri zadnji večerji nahranil s svojim sv. Rešnjim Telesom in te napojil s svojo sv. Krvjo. Ne prišel bi do konca, ako bi hotel našteti vse dobrote, ki jih je tebi delil Kristus, in vendar praviš, da ga ne poznaš. Po prvem zatajenju bi se bil Peter lahko takoj spomnil svoje pregrehe ter v spominu na Jezusove dobrote obvaroval drugega in tretjega padca. Toda on v svojem zatajenju ostane, ne pomisli, kaj govori, in se ne zgrozi nad svojim grehom. To je pa grehom že tako lastno, da kakor hitro človek prvega stori, mu v kratkem drugi hujši sledijo. Peter je Jezusa prvič zatajil brez prisege, drugič s prisego in tretjič prisegi dostavil še kletev. Ker Peter ni hotel poznati Jezusa, tudi On Petra ni spoznal in mu ni hotel pomagati na prvo zatajenje, zakaj *ako kdo Boga ne spozna, tudi on ne bo spoznan*, veli sv. Pavel. (1. Kor. 14, 38.)

Premislimo, predragi, prav resno te pomenljive besede: *Bog noče poznati tistih, ki njega ne poznajo*. Kaj porečemo v trenutku ostre sodbe, ako nam nebeški ženin poreče kakor nespametnim devicam: Ne poznam vas, ker nam bo pričala naša vest, da tudi mi njega v življenju nismo hoteli poznati. „Kdorkoli mene zataji pred ljudmi, njega bom tudi jaz

zatajil pred svojim Očetom, ki je nebesih. (Mat. 10, 33.) Zavest, da smo rojeni sv. veri, krščeni in poučeni, še nikakor ne zadostuje, vera v srcu skrita nam še ne da popolne pravice do imena vernega kristjana; k temu mora priti versko spoznavanje na zunaj; šele v izpolnjevanju svojih verskih dolžnosti: v redni udeležbi javne službe božje, v spodbudnem prejetanju svetih zakramentov, v točnem izpolnjevanju zapovedi, v svetem postu, delamo čast imenu, ki ga nosimo po Kristusu. „Ne vsak, ki mi pravi: Gospod! Gospod! pojde v nebeško kraljestvo, ampak ki stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.) Prosimo torej pogosto s sv. Avguštinom, da bi prav Boga spoznali, rekoč: „Domine noverim te, noverim me!“ Daj nam, o Gospod, da spoznamo tebe in da spoznamo sebe. Spoznali pa bomo tebe in sebe, ako zvesto izpolnjujemo tvoje zapovedi, ker po tistih nas boš ti spoznal, kar bo za nas vekomaj dobro.

„In Gospod se je ozrl in je pogledal Petra. In Peter se je spomnil besede Gospodove.“ (Luk. 22, 61.) Peter sliši prvič petelina peti in vendar se ne spomni pokore, dokler se Kristus ne ozre nanj. Malo pomagajo vsa druga znamenja, malo opravijo vsi opomini, vsi nauki in pridige, ako nas Kristus ne pogleda, ako on ne pride s svojo milostjo v naše srce. Opominjan in poučen je človek kmalu, a ne tako hitro omehečan. Našo voljo k dobremu nagniti, k temu je treba božje pomoči. Med zdravljenjem duše in telesa je velik razloček. Spretnost in prizadevanje zdravnikovo samo še ne ozdravi bolnega trupla, ako zdravilo na znotraj ne deluje. Pri ozdravljenju duše pa samo zdravilo nima uspeha, ako Bog, dušni zdravnik, ne pomaga. Oblast čez naše srce je popolnoma v božjih rokah. Ako se Jezus na Petra ne bi bil ozrl, bi se Peter ne bil zdramil iz grešnega spanja, bi se ne bil pripravil k pokori in objokovanju svojih pregreh. Pri pogledu Jezusovem pa se je Peter v solzah topil, kakor se raztopi trdi led, ko ga obsije prvo toplejše solnce. Brez solnca ni jutranje zarje in brez Boga ni življenja naše duše. Zvene le bi cvetlice in nerodovitna bi ostala zemlja, ako ne bi nanjo pogledalo solnce in je razgrelo. Tudi naša duša bi venela v nespokornosti in ne bi prinašala zveličavnega sadu prave pokore, ako nam Bog s posvečujočo milostjo ne bi pomagal na pot pokore in nas z dejansko milostjo ne bi ohranil v spokornem duhu.

„In Peter je šel ven, in milo jokal“ (Luk. 22, 62). Pogled Gospodov na Petra je izvalil iz njegovih oči trajne solze. Jokal je takrat, jokal pa tudi celo svoje življenje. Sv. poročilo pravi o njem, da je jokal toliko, da so se mu globoke brazde naredile na njegovem obličju. Tako je on, ki je bil poprej vsem v spodtiko, sedaj postal vsem z g l e d r e s n i č n e p o k o r e. Do tega je pa prišel, ker je zapustil priložnost k grehu, ker je dal slovo družbi, ki mu je bila nevarna. Kdor pa priložnosti, v kateri je že večkrat grešil, noče zapustiti, kdor ne stira iz hiše pohujšljive osebe, protiverskih knjig ali časopisov, kdor se ne ogne hiši, ki je za njega kovačnica skušnjav in tovarna strasti, on greha v svojem viru ne zamaši in prva skušnjava ga zopet premaga, ter zaziblje v poprejšno grešno spanje. „Ecce hostem, quem fugisse vicisse est“. To je tisti sovražnik, o kojem trdi sv. Evzebij iz Emise, da ga premagaš le tedaj, ako bežiš pred njim. — Če se sedaj resno vprašam, kaj neki je vzrok, da moji dobri sklepi večinoma ostanejo brez uspeha, moram v odgovor pripoznati, da sem premalo posnemal sv. Petra. Mislil sem, da sem se popboljšal, ker je bilo ginjemo moje srce, a nisem storil, kakor je storil Peter — *exiit foras* — nisem rekel: ta reč, ta oseba je nevarna moji nedolžnosti, zato se hočem ločiti od nje; ta hiša je nevarna mojemu dobremu imenu, zato je nočem več obiskovati; v tej družbi sem že večkrat zatajil svojega Gospoda, zato se je hočem ogibati. Za najprej mora biti vse drugače. Po zgledu sv. Petra hočem tudi jaz ven iti, z grehom zapustiti tudi vsako pregrešno priložnost, naj bi mi bila tudi toliko draga, kakor kateri ud mojega telesa, da bom mogel tako resnično spokorjen s sv. Petrom tudi jaz odgovoriti svojemu Jezusu: „Gospod, ti vse veš, ti tudi veš, da te ljubim“.

* * *

Velika hudobija je bil Petrov greh, ker Peter je bil apostol, je bil duhoven, postavljen na visoko stopinjo v Jezusovi službi. Pa njegova resnična pokora mu je spet povrnila Jezusovo zaupanje in mu zagotovila spoštovanje vseh vernih kristijanov. — Drugače pa je bilo z J u d e ž e m. Tudi on je grešil, delal tudi pokoro, ki je pa bila hinavska, zato ga ni pripeljala nazaj k Jezusu, marveč ga je tirala v obupnost, ki ima le prereda v nesrečni smrti svoj konec. Oglejmo si sedaj še nekoliko Judežev

izdajstvo, da se plašimo in zgražamo nad njegovim zgledom, ter ne zametujemo božjih milosti, koje nam ljubi Bog tako obilno ponuja k poboljšanju.

Veliko, toda kratko je bilo veselje Judeževo, ko se mu je tako vrlo obneslo izdajstvo Gospodovo. Vesel je gledal, kako so Judje Jezusa vjeli, ga zvezali, ter gnali iz vrta Gezemani k velikemu duhovnu Anu. Radostnim srcem je prejel 30 srebrnikov, ceno veleizdajstva Sinu božjega. Toda ni še pretekla noč, ko izve Judež o sklepu velikega zbora, vsled katerega je sklenjena smrt Gospodova, in v tem trenutku se mu oglasi težko obložena vest, ki se ne da utolažiti. O grozovita vest! ki v prsih žge in peče ter strašno muči svojo žrtev. Judež začne žalovati, je poln strahu, je ves bleđ, on beži pred lastno senco, žal mu je, a pomagati si ne more; kar je storil poprej, tisto sedaj sovraži, groza ga je, sramuje se svojih grehov, je ves zmeden, notranji nepokoj, pekoča vest ga sili k obupanju.

Glejte predragi! tako dela satan z vsako dušo, ki pravočasno ne pregleda njegove zvijače. Dokler nas po svojih skušnjavah vabi v greh, ga zmanjšuje pred našimi očmi, kakor hitro pa je greh storjen, nam ga šele prav razodene, kaže nam njegovo hudobijo v pravi luči, da nas s tem bega in vznemirja. Z grehom obložena vest je podobna morju, ki vedno vzdiguje svoje valove in je noč in dan nepokojno. „Foris pugnae intus timores“ zunaj vedna vojska, znotraj velik strah, mora z apostolom tožiti vsak grešnik. Sramota zavoljo storjenega greha, strah pred sodbo božjo, negotovost pokore, velikost greha, nevarnost večnega pogubljenja, — to so oni trinogi, ki neprestano bičajo grešnika. Sicer je pa že vsak grešnik samemu sebi največja nadloga, najbolj občutna pokora. Bodimo torej oprezni, kadar nas skušnjava vabi v greh, in se vselej, preden vanj privolimo, vprašajmo, kaj ima iz tega priti, ali naš dobiček ali naša škoda. Ne pozabimo, da za veseljem pride žalost, da je minljivo, kar veseli, večno pa, kar peče.

„In je nazaj prinesel trideset srebrnikov velikim duhovnom in starešinam rekoč: „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri“. (Mat. 27, 3. 4.) Kako čudna sprememba se je hkrati zgodila z Judežem. Poprej je bil ves zavzet za denar, njegovo srce je strastno hrepenelo po imetju, odkar je bil od apostolov izvoljen za oskrbnika njihovega premoženja, kojega je polagoma vedno več poneveril. Ko je Marija Magdalena izlila dragoceno dišeče

mazilo na glavo Kristusovo, se je nesrečni Judež čez to pri-
tožil, češ: „Čemu ta potrata? To bi se bilo lahko drago pro-
dalo in ubogim dalo.“ (Mat. 26, 8. 9.) Toliko vreden mu je bil
denar, da je storil zločinstvo, kakršnega še svet ni poznal od
svojega začetka do tje, prodal je svojega Učenika, svojega Boga
za borih 30 srebrnikov. A naenkrat se je naveličal denarjev, jih
nazaj prinesel in ker jih veliki duhovni niso sprejeli, jih je vrgel
v tempelj, ter šel proč.

O d e n a r ! denar ! Koliko Judežev vzgajaš še dandanes !
Koliko greha porajaš na svetu ! Odkar je bil Jezus od Judeža
prodan, ni več nobena reč na svetu, ki bi se ne dala doseči za
denar, ni nič več tako skrivnega, za kar ne bi zvedeli denarji ;
ni nič več tako zaprtega, česar ne bi odprl zlati ključ, pa tudi
ni nič več tako grešnega in nesramnega, da se z zlatom ali
srebrom ne bi dalo prikrivati pred svetom. Zato ima prav sv.
apostol Pavel, ki trdi : „Kateri hočejo obogateti, padejo v skuš-
njava hudega duha“ (Tim. 6, 9.) Da je Judež nazaj prinesel
denar, katerega je dobil za Kristusa, to je očitna kazen njegove
lakomnosti, to je žalosfen dobiček krivičnega denarja. Kdor
dela krivico, je dvakrat nesrečen, prvič zato, ker greši, drugič
zato, ker zopet izgubi krivično blago. Krivični vinar pokonča
sto pravičnih in ne učaka tretjega roda. Kolikokrat se zgodi, da
tat ali ropar svoj plen in zraven svoje življenje zgubi, ker je
človek kaznovan navadno v tem, v čemur greši. Ne navezujmo
torej svojega srca na minljivo bogastvo, kajti : „Blagor mu, ki
ne hodi za zlatom in se ne zanaša na denar in zaklade.“ (Sir.
31, 8) Blagor mu, kdor ima bogastvo tako, da ga isto nima v
svoji oblasti. Še srečnejši je tisti, ki nima bogastva in ga tudi
ne želi, temveč je zadovoljen s tem, kar mu da Bog. Najsreč-
nejši pa je on, ki bogastvo, koje ima, Jezusu položi k nogam
in obrne njemu v čast, ali pa v roke ubogih shrani, ker la-
komnež je, komur Bog ne zadostuje, avarus est, cui Deus non
sufficit.

Judežu nič ni koristilo njegovo kesanje, ker bilo je zgolj
n a r a v n o, izvajljeno iz njegovega srca iz strahu pred nepri-
čakovanimi časnimi nasledki, in njegov vzklik : „Grešil sem, ker
sem izdal nedolžno kri“ je bil samo naraven izraz njegove pro-
bujene vesti, zato mu pa njegova samoobtožba napram Judom
ni olajšala obteženega srca. S svojo hinavščino pa tudi ni ganlj
brezsrčnih Judov, zato niso sprejeli nazaj prinešenih grošev,

marveč kratko odpravili izdajalca češ: „Ne spodobi se, jih devati v tempeljno škrinjico; zakaj to je cena krvi“ (Mat. 27, 6.) — Človek se ne more dovolj načuditi, kako tenkovestni da se naenkrat postali Jezusovi sovražniki. Denarjev, katere so poprej šteli za greh, se sedaj bojijo, ne bojijo se pa greha samega. Malo poprej so ravno iste denarje Judežu ponudili, mu jih na roko našteli ter z njimi kupili Kristusa v krvavo žrtev za svojo podlo jezo. Sedaj naenkrat pa se bojijo, da bi z ravno istimi denarji ne bil omadeževan tempelj, dasiravno ga najhuje omadežujejo sami, ko žejni nedolžne krvi opravljajo v njem svojo službo. Drugih grehe vidijo, svojih pa ne. Plačila Kristusove Krvi ne sprejmejo, svoje krivice pa ne spoznajo.

Žalibog! Da smo le prepogostokrat slepim Judom tudi mi enaki; smet v očeh svojega bližnega dobro vidimo, bruna v svojem očesu pa ne zapazimo. Le preglejmo svoje življenje, presodimo svoja dejanja, in spoznali bomo, da smo mnogokrat vredni tovariši hudobnega Judeža. Za majhen dobiček, za senco časti, za kapljico grešnega veselja dostikrat Kristusa prodamo v roke njegovih sovražnikov. Le nič ne tajimo, nič se ne zagovarjamo, temveč spoznajmo, da smo mnogokrat bili hujši, nego Judež. Judežu je le enkrat tako malo bilo za Jezusa, da ga je cenil tako vreden kup. Kolikokrat pa smo ga že mi za manjši kup, za nevrednejšo stvar prodali? Kolikokrat nam je že odpustil naše grehe, kolikokrat smo že obljubili, da nočemo več biti na strani Kristusovih sovražnikov in vendar smo v prvi priložnosti sklenili spet z njimi prijateljstvo, smo zopet smrtno grešili ter s tem na novo izdali Jezusovo nedolžno Kri!

Ko je Judež spoznal, da veliki duhovni sedaj, ko so z njegovo pomočjo dosegli svoj zlobni namen, ne marajo več ne njega, ne njegovih srebrnikov ter da ga na njegovo obupno pritožbo: „Jaz sem izdal nedolžno kri“, le škodoželjno zavračujejo češ: „Kaj je to nam mar? ti glej“, je „vrgel od sebe srebrnike v tempeljnu, se je vrnil ter šel in se z vrvjo obesil“. (Mat. 27, 5.) Judež je delal pokoro za svoj greh, a ne prave. Njegova vest ga je čedalje huje vznemirjala, dozdeval se je samemu sebi kakor strašna pošast, ki nima upati odpuščenja od Boga, in v tem strašnem dušnem stanu mu je postajalo življenje neznosno. Bežal je torej iz mesta, hitel je tje v dolino „hinnon“ (peklenska dolina) ter s samoumorom končal svoje nesrečno življenje.

Strah in groza bi nas imela obdajati, ko premišljujemo strašno obupanje in žalosten konec Judežev. On je bil učenec najboljšega Učenika, apostol Kristusov, je delal čudeže in vendar kako pretresljiva je bila njegova smrt. „On se je obesil in se po sredi razpočil in izsul se je ves njegov drob.“ (Djanje ap. 1, 18.) Judež je bil od Kristusa, ki vidi notranje naših src, izvoljen, poklican, poučen, s premnogimi milostmi obdarovan, z Jezusovim sv. Telesom nasičen in vendar: Laqueo se suspendit, z vrvjo se je obesil. Judež je lahko poznal usmiljeno Srce svojega Učenika. Kolikokrat je videl, kako Jezus išče grešnike, z njimi hodi, jé ž njimi in jim odpušča največje grehe. Znale so mu bile svetopisemske besede: „Kakor resnično živim, nočem smrti grešnika, ampak da se spokori in živi.“ (Ezek. 33, 11) Iz Jezusovih ust je slišal ganljivo priliko o izgubljenem sinu in tolažljivo resnico, da je v nebesih neizmerno veliko veselje nad spokorjenim grešnikom, ter da je Bog pripravljen, ne le sedemkrat, temveč sedemdesetkrat sedemkrat t. j. vselej odpustiti. In vendar Judež obupa in umrje take smrti, da Jezus sam o njem trdi: „Bolje bi mu bilo, da ne bi bil rojen isti človek.“ Kristus mu je poprej v zaupanju izročil vse premoženje svoje in apostolov, mu je iz velike ljubezni umival noge, ga prisrčno poljubil, ga imenoval svojega prijatelja in ravno tisti Judež sedaj visi kot nesrečen mrlič na drevesu, medtem, ko njegova duša že gori v večnem ognju. Iz dediča nebes je postal „sin večnega pogubljenja“.

Če pa tako nesrečno pade Kristusov apostol, koliko bolj se moramo bati mi, da se nam ne pripeti kaj takega. Mi smo silno slabi, vse naše dušne moči so nagnjene k hudemu, od vseh strani pa nas oblegajo močni vnani sovražniki naše duše, med tem, ko naši lastni razuzdani počutki tekmujejo, nastavljati nam vsakovrstne skušnjave. Zato nas pa skrbno opominja sveti Pavel: *Kdor meni, da stoji, naj gleda, da ne pade.* (1. Kor. 10, 12.) Judež je stal visoko, v apostolski službi, a padel je globoko, ter končal sramotno. „Ni ga greha, pravi sv. Avguštin, ki ga stori človek, da istega ne bi storil tudi drugi človek, ako ne bi bil obvarovan od Njega, od katerega je ustvarjen sleherni človek“. Kdo ve, ali kateri izmed nas, ki se danes še lahko ponaša s čisto vestjo, v kratkem smrtno ne greši, obupa in nesrečno umrje. Judež ni naenkrat postal hudoben, temveč polagoma. Izprva je le imel preveliko nagnjenje do denarja, bil je nekoliko nevoljen, če se je kaj potrošilo in premalo prihranilo. Polagoma se je

bližal Jezusovim sovražnikom, se začel z njimi pogajati. Nato je nevredno prejel sv. Rešnje Telo, Jezusa prodal, obupal in se večno pogubil. Da se nam ne bo godilo enako, varujmo se vestno prvega greha. V ta namen preudarimo, da je prvi greh, ki ga bomo storili, lahko tudi že naš zadnji greh, ki se ga ne bomo mogli več spovedati. Vsekako pa je prvi naš greh, ki ga mislimo storiti, prvi ud one dolge verige, ki je ob pekel priklenjena in nas bo za seboj potegnila v pogubljenje.

Dva pretresljiva zgleda nezvestobe do Jezusa sem vam danes stavil pred oči: Petra, ki zataji svojega Gospoda pa se z resnično pokoro spet k Njemu vrne, in Judeža, ki Jezusa izda, pa mu ostudna obupnost prepreči vrnitev k Jezusu.

Katerega izmed obeh apostolov pa hočete vi sedaj v sv. postnem času posnemati. Kakor je Mojzes ob koncu svojega življenja, tako vam tudi jaz danes ob koncu svojega govora kličem: Pred vas sem postavil življenje, življenje milosti božje, pričeto z resnično pokoro po zgledu sv. Petra, in smrt, dušno smrt trdovratnega grešnika po žalostnem zgledu nesrečnega Judeža. Izberite si tedaj sedaj v sv. postu spet življenje, da „živite in ljubite Gospoda, svojega Boga, da ste pokorni njegovi besedi in se njega držite“ (Deut. 30, 19). In da si izprosate k temu potrebne pomoči od zgoraj, z menoj kleče pobožno molite rekoč:

Usmiljeni Jezus! Tvoj mili pogled na nezvestega Petra je velikega grešnika spremenil v največjega spokornika, med tem, ko je Judež, na kojega se nisi ozrl, ostal trdovraten in postal nesrečen, ti, ki si prišel na svet, „da bi mi imeli življenje“, ti, ki nočeš smrti grešnika, temveč, da se spokori in živi; v tvoji oblasti je naše življenje in naša smrt, naše zveličanje in pogubljenje; mi molimo to tvojo oblast ter ob enem prosimo: Ozri se na nas! Usmili se čez nas! Brez tebe je vsa naša pokora brezuspešna in vse naše kesanje nima prave veljave. V твоjih rokah je bilo naše odrešenje, v твоjih rokah bo tudi naša sodba in naše zveličanje. Napolni naša srca s pravim strahom božjim in s stanovitno ljubeznijo do tebe. Ne zapusti nas. kakor Judeža, temveč ozri se milostno na nas, kakor si se ozrl na Petra, da v pravi pokori milo objokujemo svoje grehe ter po dobri veliko-nočni spovedi nastopimo varno pot večnega zveličanja. Amen.

Iv. Rotner.

Tretja postna nedelja.

1. Kristusov značaj.

(Govoril prof. dr. J. Ev. Krek v postu I. 1905. v ljubljanski stolnici).

III.

Duhoviti Leon XIII. je v eni svojih okrožnic opisal pomen rožnivenške molitve. Razvil je o rožnem vencu sledeče: Vsak izmed treh delov rožnega venca izraža neko posebno važno, za naš čas značivno misel; vsak ponuja leka boleznim našega časa in sicer glavnim boleznim, ki obtežujejo človeštvo. Leon pravi: V našem času se opaža zlasti t r o j n a r a n a na človeškem telesu. Najprej manjka veselja do tihega, skromnega, z molitvijo združenega dela; potem manjka poguma v trpljenju in končno manjka upanja na boljšo, srečnejšo bodočnost.

Tem trem ranam nasproti uči rožni venec v veselem delu, da je blagonosno in srečno tiho in skromno z molitvijo združeno delovanje rodbinskega življenja po zgledu svete družine; kaže nam v žalostnem delu moč z religijo spojenega poguma v trpljenju; častitljivi del nam pa podaja zgled, s katerim se nam lahko okrepi upanje boljše, srečnejše večnosti.

Gospodov značaj kaže te resnice, ki jih je tako lepo v zvezi z rožnim vencem povdarjal Leon XIII. Kakor veličastni akordi od zemlje do nebes segajoče himne se čujejo iz njegovega življenja in značaja besede gesla: Delaj in moli, trpi in upaj!

Najvažnejši se mi zdi drugi nauk, n a u k o p o g u m u v trpljenju, zato ker je strah pred delom, stud nad delom zvezan ravno s pomanjkanjem poguma v trpljenju in ker se zato tako malo kaže pogum v trpljenju, ker ni zvezano z upanjem na srečnejšo večnost. Trpeči Zveličar nam kaže zgled za najtemnejše, najčrnejše in najžalostnejše ure našega življenja.

Omejen je človek, omejena njegova telesna in duševna plat. V vednem nemiru je. Telo je od svojega rojstva, od spočetja svojega notri do trenutka, ko se mu zatisnejo oči, vedno nemirno, v vednem gibanju, v vednem delu, v vednem boju. In sovražnikov temu telesu je vse polno; vsak sovražnik pusti sled na njem; bolečin, ki jih skuša človek na svojem telesu, ni konca, ni mej... In nazadnje pride zadnji bridki dokaz te omejenosti — v smrtnem boju. Duša človeška je omejena v svojih mislih,

v svoji domišljiji, omejena v čustvovanju, omejena v svojem hotenju. In te meje pomenjajo boje, pomenjajo poraze, pomenjajo silne boleti. Koliko človeških želj ostane neizpolnjenih, koliko hrepenečih človeških src se izgublja v nedosežnost koprnečih želj! In koliko se doseže, koliko se skusi nasprotnega temu, kar je želelo človeško srce! Saj se po pravici imenuje vsled trpljenja, katero gospoduje nad vesoljnim človeštvom, kraj, kjer prebivamo, dolina solz. Zato je vprašanje o trpljenju, vprašanje o pomenu trpljenja tako staro, kakor je star človeški rod. Tudi razum tistih, ki so posegli globoko v skrivnost narave, v skrivnost človeških src samih, stoji brez odgovora pred skrivnostjo trpljenja, pred skrivnostjo smrti.

Stari p o g a n s k i svet je v svoji umetnosti poskušal rešiti tudi to najtežje vprašanje. Imamo dvojce umotvorov, ki kažeta, kako je mislil stari pogan o trpljenju. Prvi umotvor je iz znamenite rodske šole: t r p e č i L a o k o o n.

Bajka pripoveduje, da se je Laokoon zameril bogu Poseidonu in ta Poseidon je njemu, ko je s svojima sinoma stal pred oltarjem, hoteč žrtvovati bogovom, poslal dve velikanski kači, ki sta se ovili krog njega in krog obeh njegovih sinov in jih umorili. Ta prizor predstavlja v belem mramorju umetniško krasno rodski kipar. Mi vidimo na tem kipu, kako na desnici očetovi mlajši sin že umira; kača ga je bila prijela za prsi; z eno roko grabi kraj, kjer trpi strašne bolečine, z drugo roko hoče z zadnjo močjo oprostiti se kače, ki ga od vseh strani ovija. Ta mlajši sin pada kakor cvet, ki usahne pod slano. — Na drugi strani imamo starejšega sina, ki z grozno bolestjo v licu obupno gleda proti očetu in dviga eno roko, ki jo ima še prosto od kačjega objema, proti njemu. Oče, desno nogo vpognjeno, levo krčevito stisnjeno, prsi napete, iz katerih se zdi tudi v mramorju, kakor bi donel obup proti nebu, stoji na sredi, in z vso močjo se upira kačama; kača se mu opleta okrog glave, glava mu je v boleti nastran zasuknjena, išče sape, išče rešitve; usta so mu odprta, oči v velikem obupu razširjene: grozen je njegov pogled! — To je en izraz trpljenja, kakor ga je poznal stari pogan.

Ko človek gleda ta kip, mu mora zastati v prsih srce, mora se vprašati: Čemu živimo? Najbolestnejši izraz trpljenja, zvezan z obupom; ni rešitve iz trpljenja, ker trpljenje daje višjo moč, ker človek mora izpiti do dna kelih svojega trpljenja brez vsakega ugovora, brez moči, da bi si ohladil svoje strašne ure.

V Laokoona je gledal stari pogan in videl v njem vzor trpljenja. Mogoče je samo dvojce, kar mu izraste iz tega pogleda:

mogoče je samo, da beži od te slike, rekoč: Vživajmo, venčajmo se s cveticami, dokler je čas, veselimo se, bodimo dobre volje, dokler ne pride nad nas trpljenje, in odganjajmo si s slastmi črne, temne, strašne ure; ali pa se mu rodi bolešno zaničevanje sveta, življenja, najhujši pesimizem, obup, da bi bilo človeškemu življenju vredno živeti na svetu: „Epikurejec ali Budhist — pesimist ali pristaš materializma: to je mogoče, da se rodi ob pogledu v Laokoono.

Še drugi poganski kip imamo, ki predstavlja trpljenje, najvišji Praksitelov umotvor, Niob o.

Bajka pripoveduje, da se je tebanska kraljica Nioba, ki je imela sedem sinov in sedem hčera, Jupitrovi ženi hvalila, da je več od nje, ki je rodila le dva otroka, Apolona in Artemido. Ta dva sta se maščevala nad psovkami, ki jih je metala v svojem ponosu proti njuni materi Nioba: Artemida je s sedmimi puščicami vpričo matere Niobe umorila njene hčere drugo za drugo, Apolon pa njene sinove. In bajka pripoveduje, da je Nioba, ko je to gledala, okamenela.

Ta prizor nam predstavlja umetnik. Otroci Niobe, zadeti od puščic, se zvijajo v grozovitih mukah po tleh, beže stran, vidi se, kakor bi hoteli iztrgati iz prsi puščice, ki sta jim jih pognala sovražna bogova v prsi. Na sredi stoji mati: z desno roko pokriva svojega najmlajšega otročička, hoteč skriti vsaj tega jezi boginje, z levo roko si pa v razboleni razburjenosti nezavestno popravlja krilo. Obraz dviga napol proti nebu, iz obraza se ji bere globoka žalost; obrvi ima napete, ustne se vidijo kakor bi se tresle.

Ta kip izraža tudi le obup, poraz; iz njega se dviga misel, da trpljenju ni mogoče uiti. Hkrati nam pa kaže, da žalost mrtvi človeka, da zastavlja delovanje njegovega živčevja in vsled tega takorekoč ubija vse sile v človeku. Človek je po žalosti truden, kakor da bi mu kri zastala v žilah, kakor bi vse življenje prenehalo, kakor skala, kakor okamenel.

Te misli nam izraža bajka, ko pravi, da je Nioba, ko je gledala smrt svojih dragih sinov in hčera, okamenela.

Poglejmo pa zdaj trpljenje Kristusovo! Trpeči Zveličar naš ne vzbuja obupa, ne vzbuja strahu in groze, ampak v trpečem Zveličarju je vse polno življenja, on ne mrtvi, ko visi na križu, ampak oživlja; umira, kakor bi hotel v ljubezni objeti zemljo in nebesa; ne ubija, ne jemlje sile onemu, ki ga gleda; trpeči Zveličar vzbudi v vsakem — ki se ozira vanj, življenje, najbujnejše življenje; vse najboljše sile v človeku kipe na dan ob

pogledu na trpečega Kristusa. Vse, kar je nizkega v človeku, se izgubi v tem pogledu. To je trpljenje, ki oživilja, ki dviga, trpljenje, ki daje življenje, vodi k zmagam!

Mi vidimo iz zgodbe trpljenja našega Zveličarja, da je Zveličar hotel vse pretrpeti. Ni bil neobčutljiv nasproti trpljenju, neobčutljivosti ni poznal. V njem vidimo vse izraze trpljenja: začel se je tresti, žalovati, kakor pravi evangelist, in v njegovem žalovanju, v njegovem duševnem razbolanju ga je strah tako prevzel, da je padel na zemljo, da mu je močil krvavi znoj čelo, obraz, ječal je v tem trpljenju in prosil proti nebu: „Oče, če je mogoče, daj, da gre ta kelih trpljenja od mene!“ — In na križu ga vidimo, ko v najhujšem trpljenju čuti, kakor bi bil sam, od vseh zapuščen, brez vsake pomoči. Čuti, kakor bi ga bil celo Bog zapustil v tem njegovem brezmejnem trpljenju, in tu se mu izvije bolesten vzklík proti nebu: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!“

Kristus trpi in v trpljenju hoče pokazati tudi, da res trpi; popolno človeško naravo nam kaže. Hkrati pa kaže s svojimi prošnjami, tožbami, da je trpečemu človeku v čustvovanju mogoče čutiti, česar Bog noče. Tisti Bog, ki je gledal svojega Sina, trpečega v Getzemanskem vrtu, ki ga je poslušal, kako je klical, da je popolnoma zapuščen, tisti Bog vidi tudi človeška srca v obupu in pozna mero njihovih bolečin; ve, da taki vsikliki strahu in bolesti, da želje, ki se rode iz trpkega čustvovanja, niso vedno izrazi prave, ampak prečesto le izlivi razbolene človeške narave.

Seveda kaže naš Gospod to trpljenje *podvrženo volji božji*. Dandanes se tolikokrat v etičnem vprašanju razmotriva, ali naj velja *heteronoma* ali *avtonoma* etika, ali naj človek, ko izvršuje dolžnosti svoje vesti, posluša le samega sebe, ali naj priznava višjo postavo, kateri se vda.

Pri trpečem Gospodu vidimo heteronomno moralo. Zveličar naš trpi iz *pokorščine*, trpi iz vdanosti v voljo božjo. S tem svojim trpljenjem zavrže vse tiste, ki mislijo, da je mogoče ohraniti nramnost med človeštvom, če jim pridigajo, da je človek takrat dober, kadar je sam svoj popolni, od nobenega odvisni gospodar. Naš Zveličar podvrže voljo in čustvovanje volji svojega Očeta. Lahko je govoriti o avtonomni morali, lahko govoriti o tem, naj ima človek lastno samostojnost za svojega edinega zakonodajavca, dokler se mu dobro godi. Ob uri trpljenja pa, ob uri žalosti, ko obup in strah trkata na človeška srca, takrat

ta morala nima moči. Naš Zveličar uči, da je v trpljenju mogoče prav trpeti le takrat, če človek trpi iz udanosti v voljo božjo.

Poglejmo še drugi zunanji dokaz, kakšno moč ima njegovo trpljenje.

Predočimo si dva prizora!

Bilo je potem, ko je dal Pilat bičati Zveličarja. Ko ga ogrnejo v škrlatasto-rdeč plašč, mu pritisnejo trnjevo krono na glavo, dajo trs v roke, potem pravi evangelij — pripelje Pilat Kristus vun, da bi pogled nanj vzbudil pri razburjeni množici sočutje in usmiljenje, takrat izgovori rimski sodnik besede: Ecce homo! glej človek! Evangelij dalje pripoveduje, da so jeli vpiti najprej starešine ljudstva, za njimi pa razdivjana druhal: „Križaj ga, križaj ga“. Ko so videli, da ga Pilat hoče izpustiti, začno kričati na vse grlo: „Ta mora umreti, ker se je imenoval božjega Sinu!“ In kakor natančno razvidimo iz evangelija, se je Pilat od tega trenutka naprej začel bati. Trpeči Zveličar v najsrpnejši obliki vzbudi — tih in nem, stoječ pred množico, ki rjuje nad njim, — v rimskem prokuratorju, tem mrzlem in hladnem stoiku, strah in grozo; v njem se prično gibati čudne misli; premišljati začne, ali ni ta, ki stoji pred njim, res kako višje bitje. Zato ga potegne v svojo sobo in ga vpraša, odkod je prišel, ali je res njegov izvor iz nebes, kakor je poudarjal nasproti sovražnikom. Iz tega vidimo, kakšno moč je imel trpeči Zveličar na poganskega sodnika.

In drugi prizor!

Ko je Kristus visel na križu, zakliče besede: „Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!“ Rimski stotnik, ki je na konju sede vodil oddelek vojakov, kateri so izvrševali žalostni rabeljski posel, vzklikne ob tej priliki pred vso množico: „Resnično, ta je bil Sin božji!“

To je drugi dokaz moči trpečega Zveličarja. Laakoon vzbuja strah in obup; Kristus na križu pa kesanje in vero.

V krščanstvu imamo umotvor, kateri je primeren, da se postavi nasproti Niobi, Pietá, kakor jo je iz kamna izklesal kot svoje najvišje delo Mihelangelo; v to podobo je ta veliki umetnik vlil vse bogastvo svojega duha. Kip se nahaja danes v cerkvi sv. Petra v Rimu. Tam vidimo, kako na široki obleki mirno sedeče Matere božje sloni truplo mrtvega Zveličarja; mehki, nežni udje valujejo po obleki njegove matere. Mati drži z eno roko pod rameni svojega Sina, drugo ima pa nalahno stegnjeno ob njem; obraz njen je radi bolesti nekoliko podolgast, oči nekoliko zaprte: cela slika diha sveto žalost, toda žalost, ki govori

ki dela, ki živi, ki sama oživlja. Vidi se iz tega kipa — in zadel je Mihelangelo božje Matere položaj v tistem žalostnem trenutku — vidi se iz obraza, da govori svojemu sinu, ko gleda vanj, s svojo roko hoteč potrditi njegovo delo: „Kakor si se ti sam prostovoljno daroval za človeštvo, tako se tudi jaz, žalostna mati darujem.“

V daritvi, v junaški, iz srčne ljubezni izvirajoči požrtvovalnosti tiči razlaga trpljenja in smrti za vsako človeško dušo.

Gospod naš na križu viseč in božja Mati njegova pod križem z njim v naročju, ta dva prizora nam odgrinjata zaveso pred skrivnostjo trpljenja, pred skrivnostjo smrti.

Gotovo je, da božje Matere slika ni nobena popolna, lepa, če nima Sina pri sebi. Če vprašamo, katera podoba božje Matere je lepša? ali morda ona kakor jo nam n. pr. Rafael podaja, ko Mati sredi angelov plava v oblakih gori proti nebu z blagoslovom ozirajoč se na zemljo in svojega kodrastega sinčka objemajoč. Ali je ta najprimernejša človeškemu srcu ali je pa primernejša tista, ki nam kaže žalostno božjo Mater, ko drži svojega mrtvega sina v naročju. Zdi se mi, da je globlji, človeškemu srcu primernejši pogled v božjo Mater, ki drži svojega mrtvega sina v naročju.

Rešitev največje, najtežje uganke trpljenja in smrti je rešena.

Laokoon, Nioba sta poganska prizora trpljenja, Zveličar naš in božja Mati njegova je vzor trpljenja za kristjane: Na eni strani vidimo bolešno resignacijo, tudi pesimizem, na drugi strani pa veselo hrepenenje, upanje, moč, pogum, življenje in zavest zmage v najhujših bojih. Na eni strani vidimo, kako oni, ki tajé heteronomno moralo, ki hočejo avtonomijo, ne morejo drugam, kakor med Epikurejce, in kako se udajajo človeškim strastem, da živé samo zato, da bi temveč slasti vžili na svetu. Na drugi strani vidimo moč, pogum, ki rodi veličastne zmage.

Zato se ni čuditi, da trpeči Zveličar še danes iz prsi izvija prepričanje: „Glej človeki!“ Umevamo pa tudi, kako je mogel celo Rousseau zaklicati, ko je primerjal smrt Kristusovo s smrtjo Sokratovo: „Sokrat je umrl kot modrijan, Kristus pa kot Bóg.“ Umevamo tudi, kako je bilo mogoče, da je ta trpeči Kristus postal središče zgodovine človeštva. Stari vek gleda proti Golgati in kakor v megli sanjavo išče, naj bi se vzgrnila zavesa od težke, nerazrešljive zagonetke, odkod trpljenje, odkod smrt. Srca se v bolestem koprnjenju dvigajo ter hrepene, naj se razreši ta

najtežja zagonetka, naj jih božanstvo reši pred strašnim prizorom, katerega kaže Laokoon, pred strašnim prizorom, ki ga javlja v razboljenem licu žalosti okamenela Nioba. — Sedaj pa ves svet gleda spet nazaj na Golgato, in davno koprnjenje se utešuje vsem, ki iščejo razrešitve ugankam, ki iščejo utešila obupu, strahu, žalosti, trpljenju, ki iščejo rešitve, upanja, tolažbe; vsem se hladé srca, ko gledajo proti trpinu na Golgati, ko gledajo proti njemu, ko visi med nebom in zemljo razpet, mož bolečin. Pri trpečem Kristusu se srečujejo vsa stoletja: eni gledajo od ene strani pričakujoč, drugi gledajo zahvaljujoč in hkrati budeč v svojem čustvovanju pogum, požrtvovalnost, udanost, pokorščino, krotkost in stanovitnost.

In v tem pogledu vidimo, kako se leskečejo znaki bolesi na človeškem licu, kako se solze izpreminjajo v čiste bisere, kako boleost in žalost postaja svitla luč, katere žar sega v nebesa, ki jih razsvetljuje srečna, neskončna večnost.

Tako čutimo v trpečem Zveličarju res njegovo božanstvo, moč njegove nesmrtnosti. On trpi, trpi kot učlovečeni Bog, božanstvo mu sije iz njegovega trpljenja, neskončna moč, vsemogočnost se javlja iz te zmage nad trpljenjem. In v licu njegovem, ogrdenem in opljuvanem, s krvjo zalitem, žari zarja večnosti, zarja nesmrtnosti.

V tem smislu pojmuje tudi Cerkev trpečega Zveličarja. Na veliki petek, ko je vse v črno odeto, ko se povsod iz src vernih kristijanov dviga molitev sočutja, trpeče žalostne ljubezni v misli na Zveličarja, — takrat Cerkev na poseben način časti božjega Zveličarja, časti nepojmljivo njegovo ljubezen. Pokazati hoče, da bi bil Bog na drug način tudi lahko rešil človeštvo, da pa je način rešitve po prostovoljnem včlovečenju Sinu, po smrti njegovi in trpljenju, za človeka najlepši dokaz božje ljubezni in hkrati najpopolnejši vzgled za nas. Cerkev polaga križ na tla, da mu skazujejo svojo pobožnost verniki, s posebnim povdarkom ga stavi pred oči vernemu ljudstvu, a ne kliče: „O, kolika žalost!“, ne govori o trpljenju, ne govori o mukah, ampak oznanja veličanstvo božje ob mrtvem Zveličarju, nesmrtnost, ki diše iz njega, in s tem upanje in tolažbo, ko poje: „Sveti Bog, sveti mogočni, sveti nesmrtni.“ Amen.